Ursula K. Le Guin

Başka Bir Yer

Türkçesi Cem Akaş

KÜÇÜK KİTAPLAR

K kitaplığı

URSULA K. LE GUİN • Başka Bir Yer

İnsanın kendini başka, bambaşka bir yerde bulması neye benzer?
Kitaptaki üç öykü, bu soruyla çeşitli şekillerde yüzleşmek zorunda kalan kişileri anlatıyor.

Başka Bir Yer, fantastik edebiyatın en saygın isimlerinden Ursula K. Le Guin'in güçlü yazarlığının "fantezi"yle sınırlandırılamayacağını gösteriyor – Le Guin'in de bu kitapla okuyucusunun gözünde başka bir yere yerleşeceğini söylemek, abartılı sayılmamalı.

ISBN: 975-296-011-1

9 789752 960114

Ursula K. Le Guin

BAŞKA BİR YER

Türkçesi: Cem Akaş

Ursula K. Le Guin: 1929'da Berkeley, California'da doğdu. Annesi yazar Theodora Kroeber, babası antropolog Alfred L. Kroeber'di. 1951'de Radcliff College'dan lisans, 1952'de Columbia University'den lisansüstü derecesi aldı. 1953'te tarihçi Charles A. Le Guin'le evlendi. Çeşitli üniversitelerde Fransızca okutmanlığı yaptı, edebiyat dersleri verdi. 1958'den beri Portland, Oregon'da yaşayan Le Guin çiftinin üç çocuğu, üç de torunu var. Ursula K. Le Guin'in yayınlanmış on yedi romanı, sekiz öykü, altı şiir kitabı, iki deneme derlemesi, on üç çocuk kitabı ve çeşitli senaryoları bulunuyor. Kırka yakın ödül kazanmış olan Le Guin'in başlıca yapıtları şunlar: *Earthsea kitapları* (1968-2001), *The Left Hand of Darkness* (1969), *The Dispossessed* (1974), *Always Coming Home* (1985), *Unlocking the Air* (1996), *The Telling* (2000). Le Guin'in en ünlü yapıtı *Yerdeniz Kitapları* milyonlarca adet satıldı ve on altı dile çevrildi. İlk bilim-kurgu kitabı *Karanlığın Sol Eli*, ahlaki ve edebi karmaşıklığıyla, cinsiyet rollerini köktenci bir şekilde ele almasıyla alanında bir çığır açtı. *Mülksüzler* ve *Hep Yuvaya Dönmek* adlı romanları, ütopya edebiyatının kapsamını ve biçemini yeniden tanımlamıştır.

Cem Akaş: 1968'de Mannheim'da doğdu. Kimya mühendisliği, siyaset bilimi ve Türkiye Tarihi eğitimi aldı. Yayıncı olarak çalışmanın yanısıra, roman, öykü ve deneme yazıyor, Woody Allen'dan Sir James Frazer'a, J. D. Salinger'dan Hanif Kureishi'ye kadar çeşitli yazarların yapıtlarını çeviriyor. Başlıca çevirileri: *Kendi Yazdıkları* (John Lennon, 1991), *Kalptaşları* (Ruth Rendell, 1991), *Böyle Yaşıyoruz Artık* (Susan Sontag, 1995), *Ortak Siklet Evlilik* (John Irving, 1996), *Eşsiz Hazlar* (Harry Mathews, 2000), *Borges'in Evinde* (Alberto Manguel, 2002).

Önsöz

Ursula K. Le Guin'in öyküleri için yazılmış bir önsöz, bir işgüzarlık ürünü olarak algılanabilir. Türkiye'de iyi bir okur kitlesi olan, kitapları oldukça düzenli bir şekilde yayınlanan, tanınan bir yazar Le Guin; öte yandan, *Yerdeniz Kitapları*'ndan *Karanlığın Sol Eli*'ne, *Mülksüzler*'den *Hep Yuvaya Dönmek*'e kadar pek çok yapıtı nedeniyle, fantastik/bilimkurgu kategorisine kolayca sokulan, dolayısıyla kendini "has edebiyat okuru" olarak tanımlayan bir kitlenin burun kıvırdığı, aldırmazlıkla karşıladığı, nihayetinde bilmediği de bir yazar. Bir tür cinsellik antropolojisinin Tao felsefesiyle yoğrularak, insanlığın ve dünyanın yapısının ve bu yapının geleceğinin sorgulandığı bir Yapıt, hele de çok iyi yazılmışsa, daha fazlasını hak ederdi oysa.

Başka Bir Yer, Le Guin'in oluşturmadığı bir bütün; ama onun yazar kimliğinin kolayca gözden kaçabilen yanını odağa almak üzere kurulmuş, dolayısıyla yazarına ihanet etmeyen bir bütün. İnsanın kendini başka, bambaşka bir yerde bulması neye benzer (ki bu soru, aslında bütün Le Guin kitaplarının temelini oluşturur)? Bu kitaptaki üç öykü, bu soruyla çeşitli şekillerde yüzleşmek zorunda kalan kişileri anlatıyor: "Profesörün Evleri"nde eviyle maket evi arasında gidip gelen bir profesör; "Ether, OR"da sürekli yer değiştiren bir kasaba ve onun halkı; Le Guin'in yayınlanmış ilk öyküsü "Paris'te Nisan"daysa yalnızlıkları yüzünden çağlar ötesinden ortaçağ Paris'ine gelen bir edebiyatçı, bir köle, bir köpek ve bir antropolog.

Bu üç öyküde okurun karşısına farklı bir Le Guin çıkıyor bence, "daha doğru bir Le Guin" demeliyim belki de. "Has edebiyat okuru"nun gözünde, onu başka bir yere oturtmasını umuyorum bu öykülerin.

Cem Akaş

Profesörün Evleri

Tony için.

Profesörün iç içe iki evi vardı. Dış evde karısı ve çocuğuyla yaşıyordu; rahat, temiz, dağınık, kendisinin kitaplarının, karısının kağıtlarının ve kızlarının geçici hazinelerinin pek de sığmadığı bir evdi bu. Sonbaharın başındaki yoğun yağışlarda, tahtalar şişmeden önce evin damı akıyordu, ama tavanarasına bir kova koymak yetiyordu. İç eve ise hiç yağmur yağmıyordu, profesör, karısı ve çocuğu olmadan yaşıyordu burada; en azından profesör böyle diyordu zaman zaman, şakayla karışık: "Ben burada yaşıyorum. Benim evim bu." Kızı da çoğu kez, konukları bilgilendirmek için, hiç yüksünmeden ekliyordu: "İlk başta benim içindi, ama aslında babamın." Sonra da elini içeri sokup üç santim boyunda, gölgeliği yivli bir masa lambası ya da üzerinde "Kedicik" yazan ve yarısına kadar hiç eksilmeyecek sütle dolu olan, küçük tırnağı boyunda, mavi bir kap çıkarıyordu bazen; ama hayranlıkla bakıldıktan sonra bunları mutlaka yerlerine, hatta neredeyse tam olarak önceki yerlerine koyuyordu. Küçük ev çok düzenliydi, içindekilerin rahatça sığabileceği kadar büyüktü, ama oturma odasındaki ıvır zıvırın fazla kalabalık yaptığını düşünenler olabilirdi. Kızın tercihi satın alınmış oyuncaklar ve ev aletlerinden yanaydı, Lilliput malı tost makinelerine ve elektrikli süpürgelere bayılıyordu, ama yetişkin konukların çoğunun, babasının büyük bir özenle ve ince ince çalışarak yapıp cilaladığı eşyaların kusursuzluğuna hayran kalacağını da biliyordu. Babası kendi yaptıklarını göstermek konusunda genellikle çekingen olurdu, o yüzden iyice baştan çıkarıcı zariflikteki parçaları o gösterirdi: camlı tezgahı, meşe parkeleri ve süpürgelikleri, damdaki parmaklıklı balkonu. Çocuk olsun yetişkin olsun hiçbir konuk, jaluzilere, kalın dikiş ipliğinden yapılma iplerine bağlı ola-

rak kusursuz bir şekilde açılıp kapanan küçücük tirizlerine dayanamazdı. "Jaluzi nasıl yapılır biliyor musunuz?" diye sorardı profesör, böylece konuğunu kızına yem yapardı bir bakıma, kızı da çekingen bir "hayır"ı neşeli bir "Gözlerini oy!"la bazen önceler, bazen de yanıtlardı. Oyunlu ifadelerden hoşlanan ve bütün öğretmenler gibi iyi bir lafı yinelemeyi seven babası bunun üzerine, jaluziyle iki hafta uğraştıktan sonra yorgunluktan jakuziye geçtiğini söylerdi.

Profesörün karısı Julia, "Çocuk odasındaki o korkunç halıyı ben yaptım," diye lafa karışabilir, böylece iç evde onun da emeğinin bulunduğunu, onu sahiplendiğini, ama beceriksiz olduğunu ortaya koyardı. "Ian'ın standardında değil, ama çaba gösterdiğim için kabul etti." Gerçekten de tığ işi dantel halı kaba görünüşlü ve kıvrık kenarlıydı; diğer odalardaki iğne işi halılar, minyatür Doğu halıları ve ebeveyn odasındaki çok süslü çiçek desenli halı kusursuz ve dümdüzdü.

10 İç ev, dış evin uzun oturma odasındaki "kitaplık sonu" olarak adlandırılan açık girintide bulunan, alçak bir masanın üstünde duruyordu. Ailenin dostları zaman zaman, hatta yıldan yıla, yemeğe ya da birşeyler içmeye geldiklerinde evin yapım, döşeme ve yerleştirme işlerinin nasıl ilerlediğine bakardı. Kırk yılın başı gelen konuklar, evin kıza ait olduğunu, çok güzel bir bebek evi, hatta bir sanat yapıtı olduğu için, minyatür evler yakında moda olacağı ya da kısa süre önce moda olduğu için alt katta tutulduğunu varsayardı. Bazı zor konuklar, örneğin dekan söz konusu olduğunda, mimar, marangoz, dam ustası, camcı, elektrikçi ve halıcı olarak oynadığı rolü inkar ya da kabul etmeden Claude Lévi-Strauss'tan bir alıntı yapardı profesör. "Sanırım *La Pensée sauvage*'daydı," derdi. "Küçük bir model -yani minyatür- sayesinde, parçaları bilmeden önce bütünü bilmek mümkün oluyor, ana fikir bu. Her zamanki anlama sürecinin tersine çevrilmişi yani. Aslında bütün sanatlar yapar bunu, entelek-

tüel bir boyut adına fiziksel bir boyutu küçültürler." Bu evle uğraşırken aldığı temel zevki, yani bir tür somut düşünceyi tümüyle ıskalayan ve bundan nefret eden insanlar, yapısalcılığın babasının adı geçince av köpekleri gibi kaskatı kesiliyor, oturan bir ördeği büyük bir yoğunlaşmayla izler gibi dakikalarca bebek evine bakıyorlardı. Profesörün karısı, çalıştığı "doğayı koruma örgütü"nün eyalet koordinatörü olunca pek çok yabancıyı konuk etmek zorunda kaldı, ama kafalarında acil işler olan konukları ya bebek evini hiç fark etmedi, ya da ettilerse bile üstünkörü bir bakış fırlattılar.

Kızları Victoria on üç yaşında Barbie çağından çıkıp rock şarkıcılarıyla ilgilenme çağına girdiği için, arkadaşlarıyla oyun oynarken küçük evin eşyalarını kurcalamalarının, kırılgan mekanizmaları yıpratmalarının, evin sakinlerini dikkatsizce ellemelerinin engellenmesi de artık gerekmez oldu. Evde bir aile yaşıyordu çünkü, daha doğrusu bir zamanlar yaşamıştı. Victoria sekiz yaşındayken Noel'de oldukça pahalı bir Avrupalı anne, baba, erkek kardeş, kızkardeş ve bebek istemiş ve isteği gerçekleşmişti, zekice yapılmış bu bebeklerin çeşitli yerleri hareket edebildiği için koltukta oturabiliyor, ocağın üstünde asılı duran bakır kaplı tavalara uzanabiliyor, tutkulu anlarda birbirlerine vurabiliyor ya da sarılabiliyorlardı. O sıralarda henüz bitmemiş olan evde, zaman zaman büyük yoğunlukta aile dramları yaşanıyordu. Erkek kardeşin sol bacağı kalçadan çıkmış ve bir türlü doğru dürüst onarılmamıştı. Baba Bendsky'nin suratına keçeli kalemle bıyık ve kaşlar yapılmıştı, ondokuzuncu yüzyıl sonu İngiltere'sinin gerilim kitaplarında geçen melez Hintli denizcilerinkine benzer, şeytansı bir bakışı olmuştu böylece. Bebek kaybolmuştu. Victoria aile üyelerinin geride kalanlarıyla artık oynamıyordu; Profesör de onları minnet duygusuyla alıp, evin durduğu masanın çekmecesine koydu. Onlardan hep nefret etmişti, o işgalcilerden, özellikle de fazlasıyla ince, fazlasıyla eğilip bükülebilen,

Avusturya malıymış gibi duran sinsi küçük yeşil bir ceket giyen ve boncuk boncuk Hintli gözlerle bakan o babadan.

Yakınlarda Victoria, çocuk bakarak kazandığı parayla eve ve babasına bir hediye almıştı: Üzerinde "Kedicik" yazan mavi kaptaki hiç eksilmeyecek sütü içmesi için, porselen bir kedi. Profesör kediyi çekmeceye koymadı. Onun eve layık olduğunu düşünüyordu, Bendsky ailesinin asla olmadığı kadar hem de. İncelikle yapılmış, küçük bir figürdü bu, beyaz üstüne kavuniçi lekeleri vardı. Şöminenin önündeki halının üstüne kıvrılmış, alevlerden gelen ışığın alacasında (kırmızı selofan ve cep feneri ampulü) keyfi gayet yerinde görünüyordu. Ama kıvrılmış yattığı için hiçbir zaman mutfağa gidip mavi kaptan içemeyecekti; bu da profesörün bilinçdışı için belli ki bir dert ya da yük olmuştu, çünkü bir gece, karmaşık ve zor bir yazı (yıl içinde A.A.A.S.'de* sunulacak bir bildiriye hazırladığı yanıt) üstünde çalıştıktan sonra uyumak için yattığında, tam da rüya olmayan birşey gördü; rüya değil de bir tür yarı-uyku hali denebilirdi buna. İç evin mutfağına bakıyordu ya da mutfağın içindeydi. Bu alışılmadık birşey değildi, çünkü mutfak dolaplarını ve aynalıklarını takarken, lavaboyu yerleştirirken, mutfağın her açıdan görünümünü ve orantılarını yakından tanımıştı, sobanın ya da kiler kapısının yanında duran on beş santimlik bir adamın bakış açısından mutfağı sık sık ve bilerek gözünde canlandırmıştı. Ama bu kez hiçbir istem duygusu yoktu; öylece oradaydı; büyük odun sobasının yanında dururken de kedinin içeri girdiğini, başını kaldırıp ona baktığını, sonra da yerleşip sütü içtiğini görüyordu. Bu deneyimi sesliydi: Kedinin diliyle içerken çıkardığı sevimli ve eğlenceli sesi de duyuyordu.

Ertesi gün bu görüntüyü net bir şekilde anımsadı. Ak-

*A.A.A.S.: American Association for the Advancement of Science – Amerikan Bilimsel İlerleme Derneği. (Ç.N.)

lı arada sırada buna gider oldu. Bir dersten sonra okulun bahçesinde yürürken, evde bir hayvan, canlı bir hayvan bulundurmanın çok hoş olacağını belirgin bir inançla düşündü. Kedi olmazdı tabii. Çok küçük birşey gerekiyordu. Ama hassas görsel imgelemi ona hemen kanepe boyunda bir gerbil ya da ebeveyn odasında tıpkı *Staying On*'daki korkunç Bayan Bhoolaboy'a (yatakta yatmış, göğsü kalkıp kalkıp iniyordu, devasaydı) benzeyen dev bir hamster sundu, profesör kendi kendine güldü ve irkilerek bu görüntüyü kafasından uzaklaştırdı.

Gerçekten de bir keresinde sifonu çekme zincirli tuvaleti takarken -ev ve evdeki eşyalar genelde Victoria dönemine aitti; işin ilk baştaki esprisi buydu- başını kaldırdığında tavanarasına bir güvenin girmiş olduğunu gördü, ama bunun bir güve, kirişlerin altında kanat çırpan, harika, yumuşak kanatlı, başka bir dünyadan gelme bir baykuşa benzeyen bir güve olduğunu ancak anlık bir şoktan sonra kavradı. Öte yandan evi sık sık ziyaret eden sinekler, insanın bilmemesi gereken şeylerle oynayan ve sonunda kendini pencere camında vızıldarken bulan, ev sahibesinin elindeki acımasız sineklik tepesine inmek üzereyken de umarsızca "Yapma! Hayır!" diye bağıran profesörleri konu edinen korku filmlerini çağrıştırıyordu yalnızca. Bunu hak ediyorlardı ayrıca. Uğurböceği, kaplumbağa yerine geçer miydi? Büyüklüğü tamamdı ama renkleri tutmuyordu. Victoria döneminde yaşayanlar, canlı kaplumbağaların kabuklarını boyamaktan çekinmezdi. Ama kaplumbağalar kabuklarını açıp evlerine uçmazdı. Ev için uygun bir ev hayvanı yoktu.

Epeydir evle pek uğraşmıyordu; minicik Landseer tablosunu çerçeveletmesi haftalar, aylar sürmüştü, o zaman da başta tasarladığı süsleme şaheseri değil, bir Pazar öğleden sonrasında takıverdiği düz, yaldızlı bir çerçeve olmuştu bu. Camdan güneş verandasının eskizi, dekanının sözcükleriyle söylemek gerekirse, hiçbir zaman

uygulamaya konmamıştı. Üniversitedeki bölümünde yaşadığı ve onu bu küçük rahatlama aracına ilk olarak yönelten kişisel ve profesyonel gerilimler, yeni bölüm başkanının yönetimi altında hatırı sayılır ölçüde azalmıştı; Julia'yla sorunlarını, yola devam edecek kadar çözmüşlerdi; ayrıca ev ve bütün eşyaları da yapılmış, yerine konmuş, tamamlanmıştı. Her koltuğun örtüsü vardı. Bendsky'ler gittiğinden beri de hiçbir şey kaybolmuyor ya da kırılmıyor, hatta hiçbir şeyin yeri bile değişmiyordu. Ve hiç yağmur yağmıyordu. Dış evin çatısının gerçekten yenilenmesi gerekiyordu; geçen Ekimde üç tavanarası kovası lazım olmuştu, buna rağmen çalışma odasının tavanı zarar görmüştü. İç evin sedir ağacından yapılma kiremitleriyse hala sapsarıydı, hiç bozulmamıştı. Pek az güneş ışığıyla karşılaşmışlardı, yağmur nedir bilmiyorlardı.

Dama su döküp tahta kiremitlerin bir parça eskimesini sağlayabilirim, diye düşündü profesör. Suyu bir şekilde serpiştirmek gerekir ki yağmura daha çok benzesin. Oturma odasının sıra sıra kitaplarla dolu girintisinde duran alçak masanın önünde, elinde Julia'nın yeşil plastikten, küçük sulama kovasıyla gördü kendini; suyun küçük kiremitlerin üstüne dökülüşünü, masada birikmesini, çok eski ama yine de kullanılabilir Doğu halısının üstüne damlayışını gördü. Çılgın bir profesör, oyuncak bir evi suluyordu. Büyüyecek mi, Doktor? Büyüyecek mi?

Profesör o gece iç evin, kendi evinin, dışarıda olduğunu gördü rüyasında. Bir çimenliğin ortasında, hiç de sağlam gözükmeyen ayakların üstünde duruyordu. Çevresindeki topraklar, sanki birşey ekilecekmiş gibi kısmen kazılmıştı. Gökyüzü basık ve griydi, henüz yağmur başlamamıştı ama. Evin arka kısmındaki tahtalardan bir kısmı kalkmıştı, profesör de zamk konusunda endişeleniyordu. "Zamk konusunda endişeleniyorum," diyordu bahçıvana, ya da kısa saplı küreği tutan adam her kim

idiyse, ama adam onu anlamıyordu. Ev dışarıda olmamalıydı, ama dışarıdaydı işte, bu konuda birşeyler yapmak için de artık çok geçti.

Uykusundan büyük bir sıkıntıyla uyandı ve bir anlamda rüyasının emirlerine uyma fikri aklına gelene kadar da huzur bulamadı: İç evi gerçekten de dışarıya, bahçeye taşımak, böylece bahçenin, iki evin de bahçesi haline gelmesini sağlamak. Dış bahçede bir iç bahçe de tasarlanabilirdi. Bu konuda Julia'nın yardımını almak gerekirdi. Alıç ağacı yerine tabii ki minyatür güller kullanılırdı. Çimen yerine İskoç yosunu olur muydu? Çit gibi kullanılan çalıların yerine ne dikilebilirdi? Julia bilirdi belki. Peki ya çeşme?.. Profesör, evin bahçesini planlayarak, kendinden memnun, yeniden uykuya daldı. Bundan aylar, hatta yıllar sonra bile, zor gecelerde ya da sıkıcı toplantılar sırasında zaman zaman, minyatür bahçe konusundaki planları kafasında canlandırarak kendini eğlendirdi ya da teselli etti. Ama aslında, oturduğu yerin yağmurlu havası göz önünde bulundurulduğunda gerçekçi bir fikir değildi bu.

Profesör ve Julia sonunda evlerinin damını onarttılar, kovaları da tavanarasından indirdiler. Victoria üniversiteye başladığında iç ev yukarıya, onun odasına çıkarıldı. Bir Kasım sabahı şafağa doğru kapıdan odaya bakan profesör, pencereden gelen ışıkta evin sivri çatısını ve damdaki parmaklıklı balkonu net bir şekilde gördü. Hala kuruydular. Buraya yağmur değil, toz yağıyor, diye düşündü. Evin önünü açıp şömineyi yaktı. Küçük kedi, kızıl alevlerin, bu sıcaklık ve korunaklılık yanılsamasının önündeki halıda kıvrılmış yatıyordu. Mutfak kapısının yanındaki "Kedicik" yazılı, yarı dolu kaptaki kuru süt hala duruyordu. Çocuk gitmişti.

1982

Ether, OR*

Anlatısal Amerikalılara

Edna

İki Mavi Ay'a gitmez oldum. Bugün dükkanın vitrinini yerleştirirken karşı kaldırımda Corrie'nin içeri girip kendi dükkanını açtığını gördüğümde düşündüm bunu. Hayatta bir bara yalnız başıma hiç gitmedim aslında. Sook gofret almaya uğradığında ona da söyledim bunu, dedim ki acaba bir ara oraya gidip bir bira içsem mi, bakalım tek başına içtiğinde tadı değişiyor mu. Sook da dedi ki, Aman anne sen hep tek başınaydın. Olur mu dedim, kendime ve dört kocama ayıracak zamanım neredeyse hiç olmazdı dedim, o da dedi ki o sayılmaz. Sook taptazedir. Ciğerine çektiğin temiz hava gibi. Needless'in ona böyle bir köpek bakışıyla baktığını gördüm, hani erkek-
16 ler bazen bakar ya. Mideme bir sancı saplandığını farkedince şaşırdım, ne sancısıysa. Needless'in öyle baktığını hiç görmemiştim. Ben de ne bekliyordum sanki, Sook yirmi yaşında, adam da erkek sonuçta. Ama işte Needless kendi başına gayet iyi idare ediyormuş gibi gözükürdü hep. Bağımsız. O yüzden huzurlu tabii. Silvia bundan yıllar, yıllar, yıllar önce öldü, ama daha önce hiç çok uzun bir zaman olarak düşünmemiştim bunu. Acaba Needless hakkında yanıldım mı. Onun için çalıştığım bunca yıl boyunca. Garip olurdu bu. Sancı bunun gibi birşeydi işte, bir hata, bir salaklık yaptığını, parçaları içten değil dıştan diktiğini, ocağı açık bıraktığını farkettiğinde hissettiğin türden birşey.

Hepsi bir garip bu erkek milletinin. Onları anlasaydım pek ilginç bulmazdım herhalde. Ama Toby Walker var ya, o hepsinin en garibidir. Yabancının ta kendisi.

* "Ether, OR", Oregon eyaletindeki Ether (eter) kasabası anlamına gelir; aynı zamanda da "either, or"a, yani "ya/ya da"ya benzer. (Ç.N.)

Nereden geldiğini hiç anlamadım. Roger çölden gelmişti, Ady okyanustan, ama Toby daha uzaklardan bir yerdendi. Ben geldiğimde o buradaydı ama. Nefis bir adamdı, kapkaranlıktı, ormanlar kadar karanlık. Onda yolumu kaybettim. Bayılırdım onda yolumu kaybetmeye. Ah, keşke şimdi değil de o zaman olsaydı! Artık hiç kaybolamıyorum sanki. Gidilecek tek bir yön var. Düşe kalka o yöne doğru gitmem gerekiyor. Öncüler gibi Nevada'nın bir ucundan diğerine yürüyerek gidiyormuşum, gereksinim duyduğum şeyleri de yanımda taşıyormuşum, ama yürürken sürekli birşeyleri bırakmak zorunda kalıyormuşum gibi hissediyorum. Bir zamanlar bir piyanom vardı, sonra Platte'yi geçerken battı. İyi bir tavam vardı ama fazla ağırlık yapmaya başlayınca Kayalık Dağlarında onu da bıraktım. Bir çift yumurtalığım vardı, Carson Havzasına geldiğimizde artık iyice yıpranmışlardı. Hafızam iyiydi, ama parçaları kopup duruyordu, kum tepelerindeki çalılıklarda oraya buraya saçılmış bir halde bıraktım o parçaları. Çocuklar hala arkamdan yürüyor, ama benim değiller. Eskiden benimdiler oysa, aynı şey değil. Artık yanımda değiller, Archie'yle Sook bile değil. Yıllar önce geçtiğim yerlerden geçiyor hepsi. Merak ediyorum, dağların batı tarafına, portakal bahçelerinin olduğu vadilere, benim yaklaştığımdan daha fazla yaklaşabilecekler mi acaba? Yıllarca gerimdeler. Iowa'dalar hala. Sierra dağlarını düşünmeye bile başlamadılar. Ben de düşünmemiştim, oraya gelene kadar. Artık Donner grubunun* bir üyesi olduğumu düşünmeye başladım.

Thos. Sunn

Ether'e güvenemiyor olmak bazen işleri zorlaştırıyor, bugün örneğin sabahın kör karanlığında kalktım, suların çekilmesine yetişeyim diye, ayağımda lastik çizmeler,

*1846-7'de ABD'deki Sierra Nevada'yı geçen göçmen grupların en ünlüsü. (Ç.N.)

üstümde ekose ceketim, elimde istiridye bıçağı ve kova, kapıdan çıktım, bir de baktım ki geceleyin yeniden iç taraflara gidivermiş. Allahın belası çöl ve allahın belası çalılar. Orada allahın belası bıçağınla kazıp bulabileceğin tek şey, allahın belası bir fosildir. Ben şahsen Kızılderililerin suçu olduğunu düşünüyorum bunun. Tam anlamıyla uygarlaşmış bir ülkenin, bir kasabada böyle düzensizlikler olmasına izin vereceğine inanmıyorum. Ne var ki 1949'dan beri burada yaşadığım ve evimle arazimi leblebi çekirdek parasına bile satamadığım için, burada gebermek niyetindeyim, beğensem de beğenmesem de. Buna biraz daha var ama, büyük olasılıkla on-on beş yıl daha. Her ne kadar bugünlerde bırakın burayı, hiçbir yerde hiçbir şeye güven olmuyorsa da. Ama ben kendimi idare etmeyi seviyorum, bunu da burada yapabiliyorum. Ether'de hükümet, şehirlerde olduğu kadar işinize karışmıyor, burnunu sokmuyor, genel anlamda sizi engellemeye çalışmıyor. Belki de Ether, hükümetin onun olduğunu sandığı yerde genellikle olmadığı için böyle bu, gerçi bazen orada da oluyor.

Buraya ilk geldiğimde bir kadınla ilgileniyordum, ama bir erkek, kadınlarla ilgilenmese uzun vadede daha iyi olur inancındayım. Kadın, erkeğin önündeki en kötü engeldir, hükümetten bile kötüdür.

"Kabuk bağlamış müzmin bekar" lafını bir yerlerde okudum ve bunun beni tanımladığını kabul etmeye hazırım, yeter ki kabuk ta içine kadar iniyor olsun. Ortası yumuşak şeylerden hoşlanmam. Yumuşaklık, bu katı dünyada hiçbir işe yaramıyor. Ben annemin bisküvilerine benziyorum.

Annem Bayan J.J. Sunn 1944'te, Kansas Wichita'ta, 79 yaşındayken öldü. İyi bir kadındı; kadınlarla ilgili genel deneyimlerim, onun özelinde geçerli değil.

Tüpte satılan ve tezgahın kenarına vurduğunuzda içindeki hamurun basınçla dışarı fırladığı bisküviler çıktığından beri bunlardan alıyorum, yarım saat kadar fi-

rında tutunca neredeyse tam istediğim gibi oluyorlar, içi de dışı da kıtır kıtır. Eskiden bütün hamuru tek parça olarak pişiriyordum, ama sonra fark ettim ki parçalara bölüp ayrı ayrı bisküviler yapmak mümkün. Pişirme talimatlarını okumayı sevmem, bunları hep küçücük bir yazıyla folyonun üstüne basarlar, folyo da tüpü açarken yırtılır. Annemin gözlüklerini kullanıyorum. Yapan iyi yapmış.

1949'da peşinden buraya geldiğim kadın hala burada. Kısa bir tutulma dönemim olmuştu, o sırada geldim. Neyse ki sonunda kancalarını bana geçiremedi, bunu söyleyebilirim. Başka bazı adamlar benim kadar şanslı değildi. Birkaç kez evlendi ya da evlenmiş kadar oldu, hamile kaldı, onlarca yıl bebek arabası itip durdu. Bazen bu kasabada kırk yaşın altındaki herkesin Edna'nın elinden geçtiğini düşünürüm. Ben kılpayı yırttım. Edna'yla ilgili birkaç kez gördüğüm bir rüya var. Rüyada ufak bir kayıkla denize açılmış, somon avlıyorum, Edna da dalgaların arasından bana doğru yüzerek geliyor ve kayığa çıkmaya çalışıyor. Bunu engellemek için ellerine ayıklama bıçağıyla vuruyorum ve parmaklarını kesiyorum, parmaklar suya düşüp ufacık yaratıklara dönüşüyor ve yüzerek uzaklaşıyorlar. Bunlar bebek mi, fok mu bilemiyorum. Sonra Edna garip sesler çıkararak onların peşinden gidiyor, ben de onun aslında bir tür fok ya da deniz aslanı olduğunu anlıyorum, güney kıyısındaki mağaralarda yaşayan açık kahverengi, çok iri, şişko ve suda hızlı yüzen şu büyük hayvanlardan.

Bu rüya beni rahatsız ediyor, çünkü haksızlık ediyor. Böyle birşey yapacak biri değilim. Dükkana gittiğimde, Edna kasada dururken, onun rüyamda çıkardığı garip sesleri anımsamak beni huzursuzlandırıyor. Aldıklarımın fiyatlarını doğru yazdığından ve paramın üstünü tam verdiğinden emin olmak için ellerinin kasayı açıp kapamasını, parmaklarının tuşlara basmasını izlemek zorunda kalıyorum. Kadınlar derttir, çünkü onlara güvene-

mezsiniz. Tam anlamıyla uygarlaşmış sayılmazlar.

Roger Hiddenstone

Kasabaya yalnızca bazen iniyorum. Arada bir. Yolum oraya düşerse eyvallah, yoksa özel bir çaba göstermem. Sekiz yüz dönümlük bir sığır çiftliğim var, yeterince işim oluyor. Bazen kafamı kaldırıp baktığımda, önceki geceki dolunayın şimdi yeni aya dönüştüğünü görürüm. Yaz mevsimleri, kanallarda koşan boğalar gibi birbirini izler. Oysa kışın, haftalar bazen ırmak suyu gibi donar, herşey bir süreliğine hareketsiz kalır. Burada, yüksek çölün ortasında hava kışın durgun ve temiz olabiliyor. Kuzeyde Baker ve Rainier'ın, doğuda Hood ve Jefferson'ın, Three-Fingered Jack ve Sisters'ın, güneyde de Shasta ve Lassen'ın tepelerini görmüşlüğüm vardır, sekiz yüz mil, hatta bin mil öteden güneşte parıldarlar. Uçtuğum zaman yani. Yerdeyken o kadar uzaktaki bir yeri göremezsiniz, ama geceleri, evrenin geri kalanı görülebilir.

İki kişilik Cessna'mı verip bir at aldım, çoğu zaman bir Ford "pikap" kullanırım, dönem dönem Chevrolet'm de olmuştur. Bunlardan herhangi biri beni kasabaya götürür, yeter ki yolda yarım metreden fazla kar olmasın. Arada sırada gelip café'de kahvaltı edip Denver omleti yemeyi, sonra karımla oğlumu görmeyi seviyorum. İki Mavi Ay'da birşeyler içiyorum, geceyi de motelde geçiriyorum. Sabah kalktığımda çiftliğe dönüp yokluğumda nelerin ters gittiğini duymaya hazır oluyorum. Hep de birşeyler oluyor.

Edna biz evliyken çiftliğe yalnızca bir kere geldi. Üç hafta kaldı. Yataktan o kadar çıkmıyorduk ki başka birşey yaptığımızı anımsamıyorum, bir de ata binmeyi öğrenmeye çalışıyordu. Cessna'nın üstüne bin beş yüz dolar verip aldığım ata bindirmiştim onu, Sally'ye, çok güvenilir bir attır ve Cumhuriyetçilerin çoğundan daha akıllıdır. Ama Edna on dakika içinde kısrağı ahlaken çökertti. Edna'ya, dizleriyle yapacağı şeyleri atın nasıl yo-

rumlayacağını anlatmaya çalışıyordum ki vahşi at binicileri gibi çığlıklar atmaya, hayvanın üstünde zıplamaya başladı. Bahçeden ok gibi fırladılar ve Ontario'ya kadar olan mesafenin yarısını ölümüne bir koşuyla katettiler. Benim altımda ihtiyar bir at vardı, onlar dönüş yolundaydı karşılaştığımızda. Sally kesinlikle pişman değildi, ama Edna geceyi ağrı sızı içinde geçirdi. İçindeki bütün sevginin silkelendiğini söylüyordu. Sanırım bu genel anlamda doğruydu, çünkü Ether'e dönmeyi istemesi bundan çok sonra olmadı. Dükkandaki işini bıraktığını sanıyordum, meğer yalnızca bir aylık izin almış; Needless'in Noel zamanı artan işler için ona gereksinim duyacağını söyledi. Arabayla kasabaya gittik, geçen sefer bıraktığımız yerin biraz batısındaydı, Ochoco Dağlarının yakınında çok hoş bir yerde; biz de Edna'nın evinde çocuklarla birlikte mutlu bir Noel geçirdik.

Archie'ye orada mı, yoksa çiftlikte mi hamile kaldı bilmiyorum. Çiftlikte olduğunu düşünmek hoşuma gidiyor, belki böylece bir gün Archie'nin buraya dönmesini sağlayacak bir etken olur. Bütün bunları kime bırakacağımı bilmiyorum. Charlie Echeverria hayvanlardan anlıyor ama iki gün sonrasını düşünmekten aciz, alıcılarla uğraşamaz, hele büyük şirketlerle hiç başa çıkamaz. Büyük şirketlerin buradan para kazanmasını istemiyorum. Çiftlikte çalışanların hepsi iyi çocuklar, ama kalıcı değiller, olmak da istemiyorlar. Kovboylar toprak istemez. Toprak senin sahibin olur. Bunu kabul etmen gerekir. Bazen sekiz yüz dönümlük arazideki her taşın ağırlığını üstümde hissediyorum, aklım başımdan gidiyor. Bütün o arazide dolaşıp bağrışan hayvanlar sonra. İnekler, Mart karını düzlüklerde donmuş kum gibi uçuran rüzgarda, buzağılarıyla birlikte duruyor. Onlardaki sabrı anlamaya çalışıyorum.

Gracie Fane

O ihtiyar çiftlik sahibini Main Street'te gördüm dün,

Bay Hiddenstone'u, eskiden Edna'yla evliydi hani. Nereye gittiğini biliyormuş gibi davranıyordu, ama sokak denize bakan yamaca çıkınca tam bir salağa benzedi. Dönüp geri geldi, ayağında yüksek topuklu çizmeler vardı, uzun bacaklıydı, kedi gibi adım atıyordu, kovboylar öyle yürür. Sıska bir ihtiyar. İki Mavi Ay'a girdi. İçe içe doğu Oregon'a dönmeye çalışacak herhalde. Bu kasaba doğuda ya da batıda olmuş, umurumda değil. Herhangi bir yerde olması da değil. Zaten hiçbir zaman hiçbir yerde değil. Buradan ayrılıp Portland'a gideceğim, Intermountain'a, şu büyük taşımacılık şirketine, kamyon şoförü olacağım. Araba kullanmayı beş yaşımdayken, büyükbabamın traktöründe öğrendim. On yaşımda babamın Dodge Ram'ini kullanıyordum, ehliyetimi aldığımdan beri de annemle Bay Needless için "pikap" ve kamyonet kullandım. Geçen yaz Jase bana tır kullanmayı öğretti. Çok iyiydim. İçimde var. Jase öyle diyor. I-5'e yalnızca bir-iki kez çıkabildim ama. Sağa çekmek, park etmek ve vites değiştirmek konusunda daha çok çalışmam gerektiğini söyleyip durdu. Çalışmaktan gocunmuyorum, ama tırı durduğumda Jase, koltukların arkasına yaptığı yatağa girmemizi istiyordu, kotumu çıkarıyordu, bana yeniden birşeyler öğretmeden önce biraz düzüşmemiz gerekiyordu. Bana kalsa uzun bir yol yapıp bir sürü şey öğrenip sonra biraz seks yapar ve kahve içerdim, sonra başka bir yoldan geri dönerdim, belki tepelerden giderdim, fren yapmayı filan öğrenmek için. Ama erkeklerin öncelikleri başka oluyor herhalde. Tırı kullanırken bile Jase'nin kolu omzumdaydı, eliyle göğüslerimi okşuyordu. Kocaman elleri var, iki göğsümü birden tutabiliyor. Hoşuma gidiyordu gitmesine de, onun öğretmenlik konsantrasyonunu bozuyordu. Bebeğim harikasın diyordu, ben de tırı kullanışıma harika diyor sanıyordum, ama sonra iniltiye benzer sesler çıkarmaya başlıyordu, vites küçültüp sağa çekecek bir yer bulmak ve yine yatağa girmek zorunda kalıyordum o zaman. Düzüşürken kafam-

dan vites değiştirme çalışması yapıyordum, işe de yarıyordu. Jase'nin vitesini büyütüp küçültmeyi çok iyi beceriyordum. Vitesini iyice büyüttüğümde, Yüz otuzla gidiyorum! diye bağırıyordum. Peşinde polis var! Siren sesleri filan çıkarıyordum. Lakabım bu: Sireen. Jase'nin hattı Ağustosta değişti. Ben de planımı yaptım. On yedi yaşıma kadar dükkan için direksiyon sallayıp para biriktireceğim, sonra da Portland'a gidip Intermountain Şirketi için çalışmaya başlayacağım. Seattle'dan Los Angeles'a giden I-5'te ya da Salt Lake City hattında çalışmak istiyorum. Kendi tırımı alana kadar. Herşeyi planladım.

Tobinye Walker

Gençlerin hepsi Ether'den gitmek istiyor. Küçük bir kasabadaki genç Amerikalılar kalkıp gitmek istiyor işte. Bazıları gerçekten gidiyor, bazıları da gittiklerinde nereye gideceklerini anlatmayı bıraktıkları bir aşamaya geliyor. Bulundukları yere gelmiş oluyorlar. Onların derdi, o da bir dertse tabii, benimkinden pek de farklı değil. Önümüzde bir fırsat penceresi var; sonra kapanıyor. Buradaki bir çocuğun karşıdan karşıya geçmesi kadar kolay bir şekilde geçiyordum yılların içinden, sonra ayağım sakatlandı, yürümeyi bırakmak zorunda kaldım. Bu da benim iyi zamanımdı, ömrümün baharıydı, çiçek açma mevsimimdi.

Edna'yla ilk tanıştığımda bana garip birşey söyledi; birşey hakkında konuşuyorduk, ne olduğunu anımsamıyorum şimdi, Edna birden durup bana baktı. "Doğmamış bir çocuğa benziyor bakışların," dedi. "Herşeye doğmamış bir çocuk gibi bakıyorsun." Ona ne yanıt verdiğimi bilmiyorum, doğmamış bir çocuğun nasıl baktığını nereden biliyor, rahimdeki ceninden mi yoksa hiç rahme düşmemiş bir çocuktan mı söz ediyor diye merak etmek de ancak sonradan aklıma geldi. Belki yeni doğmuş bir bebeği kastediyordu. Ama sanırım kullandığı sözcüğü bilerek kullandı.

Burada ilk durduğumda, kaza geçirmeden önce yani, kasaba filan yoktu burada tabii, kimse yerleşmemişti. Arada sırada bazı gruplar gelir ve bir mevsimliğine kamp kurardı, ama bu toprakların herhangi bir sınırı yoktu, değişik adları vardıysa da. O zamanlar insanlar bugünkü gibi istikrar beklentisi taşımıyordu; bir nehrin, aktığı sürece nehir olmayı sürdüreceğini biliyorlardı. O günlerde kunduzların dışında kimse baraj yapmazdı. Ether her zaman geniş bir alana yayılmıştır, bu araziyi korumasını da bilmiştir. Ama süreğen bir arazi olmamıştır bu.

Buraya yolu düşenler arasında karşılaştığım insanlar dağdaki ırmaktan ayrılan Humbug Suyunu izleyerek geldiklerini söylerdi genellikle, ama benim bildiğim kadarıyla Ether hiçbir zaman Çağlayanların oraya çıkmamıştır. Bunları sık sık Ether'in batısında görebilirsiniz, ama çoğu zaman Ether onların batısında kalır, sıklıkla da Kıyı Bölgesinin batısındaki ormanlık alanda ya da süt çiftliklerinin orada, bazen de denizin tam üstünde olur. Dümdüz devam etmez. Garip bir yerdir. Merkeze gidip bunları anlatmayı isterdim, ama artık yürüyemiyorum. Burada yeşermek zorundayım.

J. Needless

California'lı kimse yok sanır insanlar. Fırsatlar diyarından kimse gelemez. Oraya gidilir. Çölde ölünür, mezarınız yolun kenarına kazılır. Ben California'dan geliyorum, orada doğdum, bazen oraları düşünürüm. San Arcadio Vadisi'nde doğdum. Meyve bahçeleri. Çıplak mavi-kahverengi dağların eteklerinde, portakal çiçeklerinden oluşan beyaz bir körfez gibi. Güneş ışığı hava gibi, berrak su gibiydi, içinde yaşadığınız birşeydi, bir elementti. Küçük bir çiftlik evimiz vardı dağın yamacında, vadiye bakıyordu. Babam bir şirketin müdürüydü. Portakallar beyaz çiçek verir, tatlı, yumuşak bir kokusu olur. Cennetin etekleri, demişti annem bir keresinde, bir sabah çamaşırları asarken. Bunu söylediğini anımsıyorum.

Cennetin eteklerinde yaşıyoruz.

Ben altı yaşımdayken öldü, onun hakkında pek fazla şey anımsamıyorum, bir tek bunu. Karım öleli o kadar çok olmuş ki onu da kaybetmişim, şimdi farkediyorum. Kızımız Corrie altı yaşındayken ölmüştü. O zamanlar bunda bir anlam varmış gibi gelmişti, ama vardıysa bile ben bulamadım.

On yıl önce, Corrie yirmi yaşındayken, doğumgününde Disneyland'e gitmek istediğini söyledi. Benimle. Oraya kadar sürükledi beni, canım çıksın. Beyni sulanmış fare kılığına girmiş adamlar ve başka yerlere benzetilmeye çalışılmış yerler görmek için bir yığın para harcadık. Herhalde oranın anlamı da bu zaten. Pisliği alıp tertemiz olana kadar temizliyorlar, sonra pislikmiş gibi gözükecek şekilde etrafa saçıyorlar, böylece sen de pisliğe bulaşmak zorunda kalmıyorsun. Sen ve Walt orayı kontrol ediyorsunuz. Nereyi istersen orada olabiliyorsun, uzaymış, okyanusmuş, İspanya'daki şatolarmış, hepsi tertemiz, hiç pislik yok. Çocukken olsaydı hoşuma giderdi, o zamanlar aslolan yönetmektir sanıyordum. Fikrimi değiştirdim, dükkan bana yetmeye başladı.

Corrie çocukluğumun geçtiği yeri görmek istedi, biz de arabaya atlayıp San Arcadio'ya gittik. Orada değildi, yoktu, en azından benim kastettiğim yer değildi. Her tarafta çatılar, evler, sokaklar. Sis o kadar koyuydu ki dağları gizliyordu, güneş yeşil gözüküyordu. Kahretsin, gidelim buradan, dedim, güneşin rengini değiştirmişler. Corrie evi bulmak istiyordu ama ben ciddiydim. Gidelim buradan, dedim, yer doğru ama yıl yanlış. Walt Disney istiyorsa kendi arazisindeki pisliği yok edebilir, ama bu kadarı da fazla. Burası benim arazim.

Öyle hissediyordum. Sanki burası bana ait birşeymiş, onlar da bütün pisliği kazıyıp altından çimento ve birtakım elektrik kabloları çıkarmışlar gibi. Keşke görmeseydim bunu. Buraya gelen insanlar diyor ki hep aynı yerde durmayan bir kasabada yaşamaya nasıl dayanıyorsun,

peki Los Angeles'a gitmişler mi bakalım? Nerede derseniz oradadır Los Angeles.

Peki madem California'm yok, neyim var? İyi sayılabilecek bir iş. Corrie burada hala. Kafası çalışıyor. Çok konuşuyor. O barı, bar gibi idare ediyor. Kocasını da iyi idare ediyor aslında. Annem vardı, karım vardı derken neyi kastediyorum? Portakal çiçeklerinin nasıl koktuğunu, beyazlığı, güneş ışığını anımsamayı kastediyorum. Onu içimde taşıyorum. Corinna ve Silvia, onların isimlerini taşıyorum. Ama elimde ne var?

Elimde olmayan şey, aslında her gün elimin uzanabileceği uzaklıkta. Pazar dışında her gün. Ama uzanamıyorum. Kasabadaki her adam ona bir çocuk verdi, benimse tek verebildiğim haftalık maaş. Bana güvendiğini biliyorum. Mesele de bu. Artık çok geç. Lanet olsun, beni yatakta ne diye istesin ki, sağlık sigortası için mi?

Emma Bodely

26 Varsa yoksa seri katilleri. Birbiri ardına cinayetler tasarlayıp gerçekleştiren ve bunu hiçbir neden olmaksızın, hatta kurbanlarını tanımaksızın yapan bir adama herkesin doğal olarak ilgi duyduğu söyleniyor. Bir aralar şehirde üç ufacık oğlan çocuğuna işkence edip eziyet çektiren ve işkence sırasında onların, öldürdükten sonra da cesetlerinin fotoğraflarını çeken bir adam vardı. Yetkililer şimdi bu fotoğrafları ne yapacaklarını tartışıyor. İsteseler epey para kazanabilirler. Tam başka bir çocuğu ayartmak üzereyken polis tarafından yakalanmış, kabus gibi. California'da, Texas'ta ve sanırım Chicago'da böyle adamlar vardı, sayısız insanı doğrayıp sonra da gömen. Tabii tarihte Karındeşen Jack'e kadar gidiyor işin ucu, o da fakir kadınları öldürüyordu, söylenenlere bakılırsa İngiliz Kraliyet Ailesinin bir üyesiymiş, kuşkusuz ondan önce de pek çok başka seri katili olmuştur, çoğu Kraliyet Ailesi üyesidir ya da İmparatordur ya da Generaldir, binlerce insan öldürmüştür herbiri. Ama savaşlarda insanla-

rı aşağı yukarı aynı anda öldürüyorlar, teker teker değil, o yüzden onlara kitle katili demek gerek, seri katili değil, ama aslında aradaki farkı anladığımdan emin değilim. Öldürülenin başına bu yalnızca bir kez geldiğine göre.

Ether'de bir seri katilimiz olsa şaşardım. Erkeklerin çoğu savaşlardan birinde askerlik yaptı, ama onlardan ancak kitle katili olur, tabii eğer masabaşı işleri yoksa. Burada kim seri katili olurdu bilemiyorum. Kuşkusuz en son öğrenen ben olurdum. Görünmez olmak iki yönlü de işliyor. Artık görünürken gördüğüm kadar çok şey görmüyorum çoğu zaman. Öte yandan görünmez olduğum için bir seri katilinin kurbanı olma olasılığım daha düşük.

Şu sözünü ettikleri doğal ilgi duyma halinin kurbanları da kapsamaması garip. Belki küçük çocuklara otuz beş yıl boyunca öğretmenlik yaptığım için böyle, ama belki de doğal olmayan benimdir, çünkü o üç küçük oğlan çocuğunu düşünüyorum. Üç dört yaşlarındaydılar. Bütün ömürlerinin birkaç yıl sürmüş olması ne garip, kedi gibi. Dünyalarında birden anneleri yerine bir adam ortaya çıkıyor, onlara nasıl acı çektireceğini anlatıyor ve söylediklerini yapıyor, dolayısıyla da yaşamlarında yalnızca korku ve acı oluyor. Korku ve acı içinde ölüyorlar. Ama bütün muhabirler yalnızca bedenlerine neler yapıldığını, nasıl çürüdüklerini anlatıyor, o kadar. Küçücük çocuklardı bunlar, adam değillerdi ki. İlgi çekici değiller ki. Ölmüşler, hepsi bu. Ama herşeyini durmadan anlattıkları, psikolojisini tartıştıkları, o kadar ilginç hale gelmesi için ailesinin ona neler yaptığını konuştukları seri katili sonsuza dek yaşıyor, işte örnekse Karındeşen Jack ya da Karındeşen Hitler. Buradaki herkes, işkence ettiği küçük çocuklara peşpeşe tecavüz edip onların fotoğraflarını çeken ve ardından üçünü de öldüren adamın adını gayet iyi anımsıyor. Adı Westley Dudd'dı, çocukların adı neydi peki?

Tabii ardından biz de ahali olarak onu öldürdük. İs-

tediği buydu. Onu öldürmemizi istiyordu. Onu asmak kitle cinayeti miydi, seri cinayeti mi, karar veremiyorum. Hepimiz birlikte yaptık, savaş gibi yani, o yüzden kitle cinayetiydi, ama herbirimiz de teker teker yaptık, demokratik bir şekilde, o yüzden sanırım aynı zamanda seri cinayeti de sayılır. Seri katili olmaktansa seri kurbanı olmayı yeğlerim, ama bana seçme hakkı tanınmadı.

Seçme hakkım giderek azaldı zaten. Çok fazla olmadı hiçbir zaman, çünkü cinsel dürtülerim hayatta durduğum yere uygun değildi, aşık olduğum hiç kimse de bunu bilmedi. Ether farklı bir yerlerde ortaya çıkınca seviniyorum, nerede yaşanacağı konusunda yeni bir seçim gibi oluyor, tek farkla, seçimi ben yapmak zorunda kalmamışım. Kahvaltıda ne yemeli, yulaf mı mısır gevreği mi, yoksa bir parça meyve mi yalnızca? Dükkanda kivinin tanesi on beş sentti, yarım düzine alırdım ben de. Eskiden en egzotik şey kiviydi, Yeni Zelanda'dan geliyordu galiba, tanesi bir dolardı o zamanlar, şimdi Willamette Vadisinin her tarafında kivi yetiştiriyorlar. Tabii Yeni Zelanda'daki birine de Willamette Vadisi çok egzotik gelebilir. Ağızdaki serinliğini seviyorum, görünüşünde de bir serinlik var, içini görebildiğin, pürüzsüz bir yeşil, yeşim taşı gibi. Böyle şeyleri hala gayet net olarak görebiliyorum. İş insanlara geldiğinde gözlerim giderek daha çok saydamlaşıyor öte yandan, o yüzden ne yaptıklarını her zaman görmüyorum, onlar da böylece bana bakıp gözlerim havaymış gibi arkasını görebiliyor ve "Selam Emma, nasıl gidiyor?" diyebiliyorlar.

Seri kurbanı gibi gidiyor, teşekkür ederim.

Bana baktığında beni mi görüyor, arka tarafı mı, merak ediyorum. Bakmaya cesaretim yok. Utangaç biri, kristal hayallerinin içinde kaybolmuş. Keşke onun bakıcısı olabilseydim. Birinin ona bakmasına ihtiyacı var. Bir fincan çaya. Bitki çayı belki, bağışıklık sisteminin güçlendirilmesi gerek bence. Hiç pratik biri değil. Ben çok pratiğimdir. Onun düşlerinin çok altındayım.

Lo beni hala görüyor. Tabii Lo seri katili sayılır, kuşlar ve köstebekler düşünülürse, ama her ne kadar kuşun daha ölmemiş olması beni rahatsız ediyorsa da, fotoğraf çeken adamla aynı şey değil. Bay Hiddenstone bir keresinde bana demişti ki kedilerde avladıkları fareyi ya da kuşu bir süre canlı bırakıp yavrularına götürme ve onlara avlanmayı öğretme içgüdüsü vardır, yani acımasızlık gibi görünen şey aslında düşüncelilik olabiliyor. Ama bazı erkek kedilerin yavru kedileri öldürdüğünü biliyorum, hiçbir erkek kedinin de yavrularını yetiştirdiğini ve düşüncelilik edip onlara avlanmayı öğrettiğini sanmıyorum. Bunu anne kedi yapar. Erkek kedi, Kraliyet Ailesinin Karındeşen Jack'idir. Ama Lo'yu kısırlaştırdık, o yüzden etrafta yavru kediler olsa bir anne kedi gibi, ya da en azından bir tür amca gibi davranabilir, onlara avlamaları için kendi kuşlarını getirebilir. Bilemiyorum. Diğer kedilerle pek yüz göz olmuyor. Evden uzaklaşmıyor, kuşlara, köstebeklere ve bana göz kulak oluyor. Gecenin bir yarısı uyanıp Lo'yu yatakta, yastığımın tam yanında yatar ve dimdik bana bakarken bulduğumda, görünmezliğimin evrensel olmadığını anlıyorum. Garip bir şey bu, neredeyse korkutucu. Galiba gözleri uyandırıyor beni. İyi bir uyanma bu ama, karanlıkta bile olsa beni görebildiğini bilerek.

Edna

Hadi bakalım, bir yanıt istiyorum. On dört yaşımdan beri tüm yaşamım boyunca ruhumu yapmakla uğraştım. Buna başka ne ad verebileceğimi bilmiyorum, o zamanlar da bu adı vermiştim, on dört yaşında yaşamımı elime aldığımda ve sorumluluğumun bilincine vardığımda. O günden beri, daha iyi bir ad bulacak zamanım olmadı. Sorumlu sözcüğü, yanıt vermek zorundasın demek. Yanıt vermezlik olmaz. Vermemeyi yeğleyebilirsin, ama vermek zorundasın. Yanıt verdiğinde ruhunu yaparsın, böylece bir şekle girer, bir büyüklüğü olur, bir tür kalıcı

güce kavuşur. Bunu anlamıştım, bu bilgiyi özümsemiştim, on üç-on dört yaşındaydım, Siskiyou'lardaki o uzun kış mevsimi sırasında. Öyle işte, aşağı yukarı o gün bu gündür de bu anlayışla iş yapıyorum. Hatırı sayılır miktarda iş de yaptım. Ellerimin yapabildiği herşeyi yaptım, yapabildiğimin en iyisini, tüm aklımla ve gücümle yaptım. Çeşitli işler oldu, garsonluk ya da memurluk gibi, ama hepsinden önce ve her zaman, çocukları büyütmek ve insanlar doğru dürüst, sağlıklı bir şekilde ve bir parça huzur içinde yaşayabilsin diye evi çekip çevirmek gibi sıradan bir işim vardı. Sonra erkeklerin gereksinimlerini karşılamak var. Sanki bu ilk sırada gelmeli. Erkeklerin isteklerini yerine getirmekten, onlara zevk vermekten, zevk duymaktan başka birşey düşünmediğimi söyleyebilirler, ayrıca allah biliyor ya, hoş bir adam rica ettiğinde bu tür sorulara karşılık vermek bir keyif. Ama kafamdaki sıralamaya göre, çocuklar babalardan önce geliyor. Belki ailenin en büyük kızı ben olduğum için böyle düşünüyorum, dört kızkardeşim vardı, babam da çekip gitmişti. Peki, tamam öyleyse, bana göre bunlar benim sorumluluğuma giriyor, her zaman yanıtlamaya çalıştığım sorular bunlar oldu: insanlar bu evde yaşayabiliyor mu, bir çocuk yetiştirmenin doğru yolu nedir, nasıl güvenilir olunur.

Ama şimdi kendi sorum var. Hiç soru sormadım, hep yanıtlamaya uğraştım, ama bu kış altmışıma basıyorum ve artık bir soru için zaman ayırmak gerek diye düşünüyorum. Sorması zor ama. Tamam. Sanki bunca zaman boyunca hep evi çekip çevirmek, çocukları büyütmek, sevişmek ve ekmeğimizi kazanmakla uğraştım, bir gün bir yerde bunların hepsinin bir anlamı olduğu ortaya çıkacak diye düşündüm. Sanki bunlar tüm yaşamım boyunca, yaptığım tüm işler boyunca söylediğim sözcüklerdi, bir sözcük orada, bir sözcük burada, ama sonunda bunların hepsi bir cümle oluşturacaktı ve ben de bu cümleyi okuyabilecektim. Ruhumu yapmış olacaktım, ne işe

yaradığını da anlayacaktım.

Ama işte ruhumu yaptım ve ne işe yaradığını kestiremiyorum. Kim ister ki bu ruhu? Altmış yıl yaşadım. Bundan sonra yapacağım tek şey, şimdiye kadar yaptığımın aynısını ama daha azını yapmak, sürekli daha zayıf, daha hasta ve daha küçük bir hale geleceğim çünkü, kendi içime çekilip çekilip sonunda da öleceğim. Ne yapmış, ne etmiş, ne biliyor olursam olayım. Sözcüklerin hiçbir anlamı yok. Emma'yla konuşmalı bunu. "Kendini hissettiğin yaştasın," "Aa, Edna sen hiç yaşlanmayacaksın," gibi saçma sapan şeyler söylemeyen bir o var. Toby Walker da böyle şeyler söylemezdi, ama artık hiçbir şey söylemiyor neredeyse. Cümlelerini kendine saklıyor. Hala burada yaşayan çocuklarım, Archie'yle Sook böyle şeyler duymak bile istemiyor. Gençlerin hiçbiri yaşlanmaya inanacak halde değil.

Peki öyleyse üstlendiğin bütün sorumluluklar yalnızca o anda mı yararlı, sonra yararsız mı oluyor – safra gibi? Ne anladım o zaman ben bu işten? Yaptığın herşey uçuveriyor. Hiçbir değeri olmuyor. Belki de yanılıyorumdur. Umarım öyledir, ölüme daha fazla güven duymak isterim. Belki değerli birşeydir, bir tür yanıtlama gibi, başka bir yere gelme gibi. O kış Siskiyou'larda, yıldızların altında, karaçamların arasından geçen karla kaplı yolda yürürken öyle hissetmiştim, evrenle aynı boyda olduğumu, evrenle aynı şey olduğumu. Yürümeye devam edersem beni büyük bir ihtişamın beklediğini. Zamanı geldiğinde bu ihtişama ulaşacağımı. Bunu biliyordum ben. Ruhumu da bunun için yaptım. İhtişam için.

Doğruya doğru, epey ihtişam yaşadım. Kadrini bilmiyor değilim. Ama sürmüyor. Üst üste eklenip insanın içinde yaşayabileceği bir yer, bir ev haline gelmiyor. Bitiyor, sonra yıllar da geçiyor. Ne kalıyor geriye? Küçülmek, unutmak, ağrıları ve hazımsızlığı ve kanseri ve nabzı ve nasırları düşünmek, sonunda bütün dünyanın sidik kokulu bir oda haline gelmesi, bu mu bütün bu çalışma-

nın sonu, bebeklerin tekme atan bacakları, çocukların gözleri, sevgi dolu eller, çılgın geziler, suyun üstündeki ışık, karın üstündeki yıldızlar böyle mi son bulacak? Yine de hepsinin içinde bir yerlerde ihtişam olması lazım.

Ervin Muth

Bay "Toby" Walker'ı epey bir süredir izliyorum, bazı şeyleri kontrol ediyorum ve eğer ifademe başvurulursa şunu oldukça kesin bir şekilde söyleyebilirim ki bu "Bay Walker" Amerikalı filan değil. Araştırmalarım beni bunun bir hayli ötesine götürdü. Ama "gri bölgeler" diyebileceğimiz, çoğu insanın kural olarak kabul etmeye hazır olmadığı bazı şeyler var. Bu iş eğitim ister.

Bu tür konularla ilgilenmeye ilk olarak tümüyle farklı bir araştırma konusunda kasaba kayıtlarını incelerken başladım. Şu kadarını söyleyebilirim, Fane arazisinin mülkiyetinin kimde olduğunu inceliyordum, o dönemde de Bayan Osey Jean Fane bu araziyi Ervin Muth Relaty'ye bıraktı, dolayısıyla şimdi mülkiyet sahibi kişi benim. 1939'da Fane arazisinin doğu sınırı hakkında bir anlaşmazlık olmuştu, bu gibi ayrıntılı sorumluluklar konusunda titiz biri olduğumdan, bu anlaşmazlıkla ilgilendim. Şaşırarak gördüm ki yan tarafta 1906'da adam edilen arazi hayret verici bir şekilde o tarihten, yani 1906'dan beri Tobinye Walker adına kayıtlıydı! Doğal olarak bu aşamada söz konusu "Tobinye Walker"ın "Bay Toby Walker"ın babası olduğunu varsaydım ve konuya daha fazla kafa yormadım, ta ki başka bir meseleyle, Essel/Emmer arazileriyle ilgili araştırmalarımın sonucunda bu alandaki (Main Street üzerinde, Rash Street'le Goreman Avenue arasındaki alan) at ahırlarının 1880'de "Tobinye Walker" adında biri tarafından satın alındığını kasaba kayıtlarında görene kadar.

Kısa bir süre sonra birtakım ihtiyaç malzemelerini Needless Bakkaliyesinden satın aldığım sırada Bay Walker'la şahsen karşılaştım. Şaka yollu ona babası ve bü-

yükbabasıyla karşılaşıp durduğumu söyledim. Bu elbette yalnızca bir şakaydı. Bay "Toby" Walker bana oldukça şüpheli gelen bir şekilde cevap verdi. Alınmış gibiydi. Ama gülüyordu. Kullandığı ifade tam olarak şöyleydi: "Zaman içinde yolculuk yapabildiğinizden haberim yoktu!"

Akabinde, özel araştırmacı olarak çalışırken aynı adla karşıma çıkan kişiler hakkında elimden geldiğince ciddi bir şekilde bilgi edinmeye çabaladım. Alabildiğim cevaplar şahsımla dalga geçildiğini düşündüren türdendi, "Ben aslında çok uzun bir süredir burada yaşıyorum," ve "Ben Lewis'le Clark'ın buradan geçişini hatırlarım," ki bu son cümle Oregon Trail'i* araştıran ve daha sonra doğruladığım gibi 1806'da Oregon'a gelmiş olan ünlü kaşiflere gönderme yapıyordu.

Bundan kısa bir süre sonra da Bay Toby Walker "yürüyerek" uzaklaştı ve konuşmamızı sona erdirmiş oldu.

"Bay Walker"ın yabancı bir ülkeden yasadışı yollarla gelmiş ve bu güzide kasabanın kurucularından birinin, yani 1880'de at ahırını satın almış Tobinye Walker'ın adını benimsemiş bir göçmen olduğuna, kanıtlara dayanarak kanaat getirdim. Sebeplerim var.

Başkan Thos. Jefferson'ın gönderdiği Lewis ve Clark başkanlığındaki keşif heyetinin, güzide kasabamız Ether'in kendi tarihi boyunca işgal ettiği alanların hiçbirinden geçmediğini araştırmalarım sonucunda kesin olarak belirledim. Ether hiç o kadar kuzeye gitmedi.

Eğer Ether, Oregon Kıyısı ve Çölü için Tatil Beldesi olma hayalini gerçekleştirmek için ilerleme kaydedecekse, gözümün önüne getirdiğim gibi tam teşekküllü bir eğlence merkezine, girişimci iş adamları topluluğuna, kasaba dışında motellere, randevu tesislerine ve bir Tema

*ABD'nin batısına yapılan göçler için önemli bir koridor oluşturan ve bugünkü Washington, Oregon, California, Nevada, Idaho ve Utah eyaletlerini ulaşılır kılan yol. Lewis ve Clark'ın gizli tutulan öncü seferinin ardından Robert Stuart'ın seferi, göçmen kafileleri için en uygun yolu ortaya çıkardı. (Ç.N.)

Parkına sahip olacaksa, "Bay" Walker'ın simgelediği türden şeyler ortadan kalkmak zorunda. Amerikalılara yakışan şey, taşınırken, yükselmek ve kendini geliştirmek adına ev ve gayrimenkul alıp satmaktır. Durağanlık Amerikalılara yakışmaz. 1906'dan beri aynı araziye sahip olan biri doğal değildir, Amerikalı da değildir. Ether bir Amerikan kasabası ve sürekli hareket halinde. Bu onun kaderi. Kendimi bu konuda uzman sayabilirim.

Starra Walinow Amethyst

Sürekli olarak aşk pratiği yapıyorum. Şu Fransız oyuncusu Gerard'a aşıktım, ama soyadını söylemek gerçekten zor. Fransızlar çekiyor beni. Uzay Yolu Yeni Nesil'in yeniden yayınlanan bölümlerini izlerken Kaptan Jean-Luc Picard'a aşık oluyorum, ama Binbaşı Riker'a tahammül edemiyorum. On iki yaşındayken Bayan Freff okumam için bana *Uğultulu Tepeler*'i verdiğinde Heathcliff'e aşık olmuştum. Sonra bir süre Sting'e aşık oldum, iyice garipleşmeden önce. Bazen Yüzbaşı Worf'a aşık olduğumu düşünüyorum ama bu oldukça garip, o bir Klingon ve alnında boynuzlar ve bir sürü kırışık var, ama garip olmasının nedeni bu değil. Yani yalnızca televizyondayken bir uzaylı o. Gerçek hayatta Michael Dorn adında bir insan. Bana asıl garip gelen bu. Yani filmler ve televizyon dışında hiç gerçek bir zenci görmedim. Ether'de herkes beyaz. Onun gibi biri dükkana gelseydi nasıl olurdu diye düşündüm, şöyle gerçekten uzun boylu, koyu kahverengi tenli, kara gözlü, kolaylıkla incinebilecekmiş gibi duran yumuşak dudaklı biri, o kalın, gerçekten kalın sesiyle birşey istese. Örneğin "Aspirinler nerede duruyor?" Ona aspirin türü şeylerin nerede durduğunu gösterirdim. Rafın önünde, bütün iriliğiyle, uzunluğuyla ve kara teniyle benim yanımda durur, sanki demir bir sobaymış gibi ondan gelen sıcaklığı hissederdim. Çok kalın bir sesle bana, "Bu kasabaya ait değilim ben," derdi, "Ben de değilim," derdim ben de, "Benimle

gelmek istiyor musun?" derdi, ama çok, çok hoş bir şekilde söylerdi bunu, "haydi yürü" gibi değil de hapisten nasıl kaçacaklarını fısıldaşarak konuşan iki mahkum gibi. Başımı sallardım, o da "Benzin istasyonunun arkasında, şafak sökerken," derdi.

Şafak sökerken.

Bu sözcüğe bayılıyorum. Şafak. Onun sesine benziyor.

Bazen onun hakkında böyle şeyler düşününce kendimi garip hissediyorum. Yani çünkü aslında o gerçek biri. Yalnızca Worf olsaydı tamamdı, çünkü sonuçta Worf bir dizinin eski birtakım yeniden gösterimlerinde ortaya çıkan bir uzaylı. O yüzden onu bu tür bir hikaye içinde düşünmek beni bazen rahatsız ediyor, sanki onu bir oyuncak haline getiriyorum çünkü, istediğim herşeyi yapabileceğim bir şey, bir tür oyuncak bebek. Bu ona haksızlık etmekmiş gibi geliyor bana. Ayrıca onun aslında kendine ait bir hayatı olduğunu, adını bile duymadığı bir taşra kasabasındaki bu aptal kızla asla işinin olmayacağını düşününce de biraz utanıyorum. O zaman hakkında bu tür hikayeler uydurmak için başka birini yaratmaya çalışıyorum kafamda. Ama olmuyor.

Geçtiğimiz ilkbaharda Morrie Stromberg'e aşık olmak için gerçekten uğraştım, ama olmadı. Gerçekten güzel bir adam. Basket oynarken görmüştüm onu, aşık olabileceğimi o zaman düşündüm. Bacakları, kolları uzun ve pürüzsüz, kayar gibi hareket ediyor, dağ aslanlarına benziyor, alnı dar, kısa, koyu sarı saçları var, kumral yani. Ama bütün yaptığı Joe'nun tayfasıyla takılmak, maç sonuçları ve arabalar hakkında konuşmak; bir keresinde sınıfta Joe'yla benim hakkımda konuşuyordu duyabileceğim bir sesle, "Haa, Starra, evet, ohoo, hatun kitap filan okuyor," kötü niyetle değil, ama sanki başka bir gezegenden gelmişim gibi, tamamen acayip birşeymişim gibi. Worf ya da Michael Dorn burada kendilerini nasıl hissederse öyle. Şey demek istedi yani, tamam, öyle ol-

manın sakıncası yok, ama burada olmaz. Başka bir yerde olsa olur, tamam mı? Sanki Ether çoktan başka bir yerde değilmiş gibi. Yani, bir zamanlar burada Kızılderililer yaşamıyor muydu, ama şimdi bir tane bile kalmadı, değil mi? O zaman kim buraya ait, burası nereye ait?

Bir ay kadar önce annem, babamdan neden ayrıldığını anlattı. Hiç öyle birşey anımsamıyorum. Baba filan anımsamıyorum. Ether'den öncesiyle ilgili hiçbir şey anımsamıyorum. Seattle'da yaşıyormuşuz, kristaller, yağlar ve New Age malzemesi sattıkları bir dükkanları varmış, annem bir gece tuvalete gitmek için kalkmış ve beni babamın kucağında görmüş. Bana uzun uzun babamın beni nasıl tuttuğunu filan anlatmak istiyordu, ama ben lafını kesip "Beni taciz ediyordu yani," dedim. "Evet," dedi, "Peki sen ne yaptın?" dedim. Büyük bir kavga çıkmıştır diye düşünüyordum. Hiçbir şey dememiş annem, babamdan korkmuş. "Baban bana da sana da sahip olduğunu düşünüyordu. Ben buna uymayınca da deliye dönüyordu, hem de nasıl," dedi. Galiba epeyce bir esrar ve daha ağır şeyler kullanmışlar, bazen anlatır annem. Her neyse, ertesi gün babam dükkana gidince annem evdeki kristallerden ve mallardan bir kısmını almış, hala durur bunlar, tıpkı burada yaptığı gibi mutfakta bir kavanozun içinde sakladıkları paranın da bir kısmını almış, beni kucaklayıp Portland otobüsüne binmiş. Orada tanıştığı biri bizi arabasıyla buraya kadar getirmiş. Bunların hiçbirini anımsamıyorum. Sanki burada doğmuşum gibi. Babam hiç onu aramaya kalkışmış mı diye sordum anneme, annem de bilmediğini ama kalkışmış olsa bile onu burada bulmasının epey zor olacağını söyledi. Soyadını Amethyst olarak değiştirdi, en sevdiği taştır bu. Gerçek adı Walinow. Lehçeymiş, öyle diyor.

Babamın adını bilmiyorum. Ne yaptığını bilmiyorum. Umurumda da değil. Hiçbir şey olmamış gibi. Asla kimseye ait olmayacağım.

Ama şunu biliyorum, insanları seveceğim. Onlar bunu hiç bilmeyecek. Ama harika bir sevgili olacağım. Bunu nasıl yapacağımı biliyorum. Pratik yaptım. Aşk birisine ait olmak ya da birinin size ait olması filan değil. Chelsey'nin düğün yapılsın, kocası ve cila gerektirmeyen bir mutfağı olsun diye Tim'le evlenmesi gibi birşey olurdu bu. Kendisini ait hissedeceği birşeyler olsun istiyordu.

Ben birşeyler istemiyorum, pratik kazanmak istiyorum. Cilayı bırak, mutfağı bile olmayan bir gecekonduda yaşıyoruz, çöp yakıcısının üstünde yemek pişiriyoruz, etrafta bir sürü kristal var, bir de annemin eve aldığı kedilerin çişi; annem Myrella'nın güzellik salonunun temizliğini filan yapıyor, doğru dürüst yemek yerine Hostess Twinkies yediği için de cırcır oluyor. Annemin kendine çekidüzen vermesi gerek. Benimse dağıtmam.

Aşk pratiği yapmanın yolu belki de sevişmektir diye düşünüp geçen yaz Danny'yle seviştim. Annem bize prezervatif aldı, ellerimi tuttu, ortamızda aromalı bir mum yanarken Kadınlığa Geçiş konuşması yaptı. Danny de orada olsun istiyordu ama vazgeçirttim. İşin seks kısmı fena değildi ama ben aslında aşık olmaya çalışıyordum. Olmadı. Belki yanlış yol denedim. Danny istediği zaman sevişmeye alıştı, bütün sonbahar boyunca geldi ve "Hey Starra, senin sevişmeye ihtiyacın var bebeğim, sen de biliyorsun," diyip durdu. Buna kendisinin ihtiyacı olduğunu bile söylemiyordu. Benim ihtiyacım olduğunda, onun yaptığından çok daha iyisini yapabiliyorum bir kere. Ona bunu söylemedim. Neredeyse söylüyordum ama, artık yeter dediğimde peşimi bırakmadığı zaman. Sonunda Dana'yla çıkmaya başlamasaydı belki de büyük olasılıkla söylerdim.

Burada aşık olabileceğim başka kimseyi tanımıyorum. Keşke Archie'yle pratik yapabilsem, ama Gracie Fane varken ne gereği var? Salakça birşey olurdu. Archie'nin babası Bay Hiddenstone'a, çiftliğinde çalışıp çalışamayacağımı sormayı düşündüm yolumuz oralara

düştüğünde. Annemi görmeye gelirim, hem belki çiftlikte çalışan çocuklar ve kovboylar olur. Ya da belki arada sırada Archie gelir, Gracie'yle uğraşmam gerekmez. Ya da aslında Bay Hiddenstone var. Archie'ye benziyor. Hatta daha yakışıklı. Ama herhalde çok yaşlı. Yüzü çöl gibi. Gözleri annemin türkuvaz yüzüğünün renginde, yeni farkettim. Ama aşçıya filan ihtiyacı var mı bilmiyorum, ayrıca on beş yaş da sanırım fazla küçük.

J. Needless

Hohovarların nereden geldiğini bulabilmiş değilim. Bazıları Beyaz Rusya diyor. Belli zaten. Hepsi kocaman ve uzun boylu, saçları gür ve beyaz sayılacak kadar sarı, bir de küçük, masmavi gözleri var. Sana bakmazlar. Burunları taze patates gibi. Kadınları konuşmaz. Çocukları konuşmaz. Erkekleri konuştuğunda "Bir kut meya, üç kut pancir tursu," gibi şeyler söyler. Ne selam, ne sabah, ne de teşekkür. Ama dürüsttürler. Ne alırlarsa hemen nakit olarak öderler. Kasabaya indiklerinde tepeden tırnağa en iyi giysilerini giyerler, kadınların üstünde uzun elbiseler olur, hani şu eteklerinde ve kollarında bir sürü işleme filan olan elbiselerden, bebeklere bile aynı kaskatı uzun etekleri giydirirler, hepsinin kafasında da saçlarını saklayan bonelerden vardır. Bebekler bile bakmaz sana. Erkekler ve oğlan çocukları uzun pantalon, uzun kollu gömlek ve ceketle dolaşır, burası çölmüş ve Temmuzda kırk iki derece olurmuş dinlemezler. Doğu kıyısındaki Amişler gibi birşey herhalde. Tek farkla, bu Hohovarların düğmeleri var. Bir sürü. Kadınların giydiği şu yelek gibi şeylerde yaklaşık bin tane düğme var. Erkeklerin pantalonları da öyle, fermuar yerine bir dolu düğme. Harekete geçmelerini epeyce yavaşlatıyordur herhalde. Ama milletin demesine bakılırsa kendi topraklarında bu düğmeler hiç sorun olmuyormuş. Herşeyi çıkarıyorlarmış. Kiliseye giderken çırılçıplak soyunuyorlarmış. Tom Sunn yemin ediyor, Corrie de eskiden Pazar günleri baş-

ka birkaç çocukla gizlice oraya gittiğini ve Hohovarların anadan doğma bir şekilde, kendi dillerinde şarkılar söyleyerek tepeyi aşmasını izlediklerini anlatır. Ne manzara ama, uzun boylu, etine buduna dolgun, bembeyaz tenli, koca kıçlı, koca memeli kadınlar tepeye tırmanıyor. Üstelik yalınayak. Kilisede ne bok yiyorlar hiç bilmiyorum. Tom zina yaptıklarını söylüyor ama Tom Sunn elif görse mertek sanır. Hep laf, hep laf. Tanıdığım hiç kimse o tepenin arkasına geçmedi.

Bazı Pazar günleri söyledikleri şarkıları duyabilirsin.

Amerika'da din ilginç bir meseledir bak. Hıristiyanlara soracak olursan herşeyden yalnızca bir tane vardır. Bana kalırsa tam tersine, herşeyden en az bir tane ya da daha fazla var. Burada, Ether'de bile, benim bildiğim kadarıyla Baptistler, Metodistler, İsanın Kilisesi, Luterciler, Prezbiteryenler, Katolikler (her ne kadar kasabada kiliseleri olmasa da), bir Quaker, bir Yahudi (dini vecibelerini yerine getirmiyorsa da), bir cadı, Hohovarlar ve şu çiftlikteki gurucu mudur nedir, onlar var. Arada sırada tanrıyı anımsayan, normalde dinle ilgisi olmayan çoğunluğu saymıyorum bile.

Bu büyüklükte bir kasaba için hatırı sayılır bir çeşitlilik bu. Dahası, hepsi birbirinin kilisesini dener, değiş-tokuş yaparlar. Belki kasabanın doğası bizi de huzursuz kılıyor. Her halükarda Ether'in ahalisi uzun ömürlü olur, hepsi Toby Walker kadar değilse de. Değişik şeyleri deneyecek zamanımız oluyor. Kızım Corrie ergenlik çağında Baptistti, Jim Fry'a aşıkken Metodist oldu, sonra Lutercilere takıldı. Düğünü Metodistti ama şimdi bir kitap okuyup kasabanın tek Quaker'ı oldu. Bu da değişebilir, çünkü son zamanlarda cadımız Pearl W. Amethyst ile görüşmeye ve *Kristaller ve Siz* adlı başka bir kitap okumaya başladı.

Edna kitabın saçmasapan birşey olduğunu söylüyor. Ama Edna'nın kafası çoğu insandan daha sıkıdır.

Benim dinim de Edna herhalde. Yıllar önce değiştir-

dim ben dinimi.

Çiftlikteki guruculara gelince, on yıl önce buraya geldiklerinde ortalığı epey bir karıştırdılar, yoksa yirmi yıl önce miydi. Belki de altmışlardaydı. Şimdi düşününce, uzun bir süredir oradalar aslında. Karım hala yaşıyordu. Her neyse, onların durumu dinle siyasetin bir şekilde karışımı, gerçi genellikle de böyle olur.

Ether'e geldiklerinde etrafa saçacak bir yığın paraları vardı, her ne kadar bana doğru pek saçmadılarsa da. Eski çiftlik evini ve yanındaki on iki dönümlük otlağı aldılar. Etrafını dikenli telle çevirdiler ve allah canımı alsın ki tele elektrik verdiler. Laf olsun diye dokunduğunda bir parça zıplatacak elektrikten söz etmiyorum, basbayağı, fili öldürecek bir elektrik. Eski çiftlik evini yenilediler, ahırlar, kulübeler eklediler, hatta bir jeneratör koydular. Çitin içindeki herkes, sahip olduğu herşeyi, çitin içindeki diğerleriyle paylaşmak zorundaydı. Gerçi çitin dışından bakıldığında guru diğer herkesten çok daha fazla paylaşıyor gibiydi. İşin siyaset kısmı buydu. Sosyalizm. İltihaplı sosyalizm. Sıçanlarla bulaşır, aşısı da yoktur. Buradaki insanların kafası bozuldu tabii. Demirperdenin arkasındaki bütün nüfus artı California'nın bütün hippileri ertesi Salı buraya taşınacak sandılar. Vatandaşın haklarını korumak için Milli Muhafızları çağırmaktan söz ettiler. Ben şahsen hippileri Milli Muhafızlara tercih ederdim. Hippilerin silahı yoktu. Tek öldürücü silahları kokuydu, öyle diyordu insanlar. Ama o sıralarda burada bir kuşatma zihniyeti vardı. Çiftlikte elektrikli tel ve sosyalizm kuşatması, çiftliğin dışındaysa vatandaşların beyaz olma, yabancı olmama ve kimseyle hiçbir şeyi paylaşmama hakkı üzerine kurulu kuşatma.

İlk başta bu guru milleti kasabaya kavuniçi tişörtleriyle gelir, biraz alışveriş yapar, nazik nazik konuşurlardı. Gençler çiftliğe davet edilirdi. O sıralarda buraya "osh rom" diyorlardı. Corrie bana kadife çiçekleriyle bezenmiş sunaktan ve Guru Jaya Jaya Jaya'nın büyük

fotoğrafından söz etti. Ama aslında dostça davranmayan insanlardı ve karşılığında da onlara dostça davranılmadı. Kısa bir süre sonra kasabaya hiç inmez oldular, yalnızca kavuniçi Buick'leriyle arazinin kapısından girip çıkıyorlardı. Guru Jaya Jaya Jaya'nın bir ara Hindistan'dan gelip "osh rom"u ziyaret etmesi bekleniyordu. Hiç gelmedi. Onun yerine Güney Afrika'ya gitti ve yaşlı Naziler için bir "osh rom" kurdu, öyle diyorlar. Yaşlı Nazilerin herhalde onunla paylaşacak daha çok parası vardır genç Oregon'lulara kıyasla. Ya da belki "osh rom"unu bulmak için geldi ama ona söylenen yerde değildi.

Tişörtlerin solduğunu ve Buick'lerin bozulduğunu görmek bir parça moral bozucu oldu. "Osh rom"da ikiden fazla Buick ve on, on beşten fazla insan kaldığını sanmıyorum. Hala bahçe sebze-meyvesi yetiştiriyorlar, patlıcan, her çeşit biber, yeşillikler, kabak, domates, mısır, fasulye, çilek, kavun. Kaliteli şeyler. Burada iklim bir gecede değişiverir, ekin yetiştirmek biraz beceri ister. Çok güzel sulama yapıyorlar ve zehir kullanmıyorlar. Bitkilerin üstünden böcekleri elle ayıkladıklarını gözümle gördüm. Birkaç yıl önce onlarla bir anlaşma yapıp dükkanın sebze-meyvesini onlardan almaya başladım ve hiç pişman olmadım. Ether kendine yeten bir yer anlaşılan. Cottage Grove ya da Prineville'den bir toptancıyla ne zaman anlaşsam, yerimiz değişirdi. Arayıp kusura bakmayın demek zorunda kalırdım, bu hafta yine dağın öbür tarafındayız, kavunları iptal edin. Gurunun adamlarıyla iş yapmak daha kolay. Onlar da bizimle birlikte yer değiştiriyor.

Organik ürünler dışında neye inandıklarını bilmiyorum. Guru Jaya Jaya Jaya'ya inanmak için insanın kendini biraz zorlaması gerekirmiş gibi geliyor bana, ama sanırım insanlar istediler mi herşeye inanabilir. Ne var, ben de Edna'ya inanıyorum.

Archie Hiddenstone

Babam geçen hafta kasabada yine kayboldu. Bir süre etrafta takılıp çiftlik yeniden doğuya dönecek mi diye bekledi, sonunda da eski Ford'uyla Eugene'den geçip McKenzie Nehri otoyolundan yukarı giderek çiftliğe döndü. Kalmak istediğini ama kalırsa Charlie Echeverria'nın başını bir belaya sokacağını söyledi. Oradan bir-iki geceden fazla ayrı kalmaktan hoşlanmıyor, işin aslı bu. Böyle birden ta kıyıya kadar gelmemiz onun için zor oluyor.

Onunla dönmemi istediğini biliyorum. Sanırım dönmeliyim de. Onunla yaşamalıyım. Ether öbür tarafa gittiğinde annemi görebilirim. Mesele o değil. Ne yapmak istediğime karar vermem gerek. Üniversiteye gitmem lazım. Bu kasabadan kurtulmam lazım. Kaçmam lazım.

Gracie'nin beni hiç gördüğünü sanmıyorum. Onun görebileceği hiçbir şey yapmıyorum. Kamyonetim yok.

Öğrenmem gerek. Kamyon kullanıyor olsaydım beni
42 görürdü. I-5'ten ya da 84'ten Ether'e inebilirdim. Geçen yaz delisi olduğu o boktan herifin sürekli yaptığı gibi. Gatorade içmek için 7-Eleven'a gelirdi hep. Bana yavrum derdi. Yavrum para üstünü çeyreklik ver. Gracie de onun on sekiz tekerlekli tırında oturup vitesle oynuyor olurdu. Asla içeri gelmezdi. Bakmazdı bile. Onun tırın içinde belki de pantalonsuz oturduğunu düşünürdüm. Kamyon koltuğunda çıplak kıçla. Neden böyle düşünürdüm bilmiyorum. Belki de öyle oturuyordu gerçekten.

Allahın belası kokuşmuş bir kamyonet kullanmak ya da allahın belası bir çölde bir çift öküz beslemek ya da mor saçlı deli karılara Hostess Twinkies satmak istemiyorum. Üniversiteye gitmem lazım benim. Birşeyler öğrenmem lazım. Bütün hayatım boyunca boktan heriflere Gatorade mi satacağım? Bir yer olan bir yerlerde olmalıyım.

Rüyamda ayın kağıttan olduğunu gördüm, kibrit yakıp ayı ateşe verdim. Gazete gibi alev aldı, damların üs-

tüne yanan parçalar dökmeye başladı. Annem dükkandan çıkıp "Bu okyanus ister," dedi. Sonra uyandım. Eskiden artemisya tepelerinin olduğu yerden gelen okyanus seslerini duydum.

Keşke babamın çiftlik dışında herhangi bir yerde benimle gurur duymasını sağlayabilsem. Ama bir tek orada yaşıyor. Orada yaşamamı benden asla istemeyecek. Gelemeyeceğimi biliyor. Oysa gitmeliyim.

Edna

Ah, çocuklarım ruhumu nasıl da emmeye çalışıyor, tıpkı yıllar önce memelerimi emdikleri gibi, Yeter! diye bağırmak istiyorum, Kuruttunuz! Yıllar önce kuruttunuz beni! Zavallı tatlı aptal Archie. Onun için elden ne gelir. Babası ihtiyacı olan çölü buldu. Archie'nin bulabildiği tek şey bırakıp gitmekten ödünün koptuğu ufacık bir vaha.

Rüyamda ayın kağıttan olduğunu gördüm, Archie evden elinde bir kibrit kutusuyla çıkıp ayı yakmaya çalışıyordu, ben de korkup denize kaçıyordum.

Denizden Ady çıktı. O sabah kumsalda onunkisinden başka tekerlek izi yoktu, dalgakıran hattından bana doğru geliyordu. Son zamanlarda erkekleri düşünüp duruyorum. Needless'i düşünüyorum sürekli. Neden bilmem. Sanırım onunla hiç evlenmediğim için. Bazılarıyla da neden evlendiğimi, nasıl olup da olduğunu düşünüyorum. Hiçbir mantığı yok. Tom Sunn'la yatacağımı kim düşünürdü ki? Ama öyle bir ihtiyaca hayır demeyi nasıl sürdürebilirdim? Beni sokağın karşısında her gördüğünde pantalonunun önü patlıyordu. Onunla yatmak, mağarada yatmak gibiydi. Karanlık, rahatsız, yankılar, daha diplerde ayılar. Kemikler. Ama yanan bir ateş. Tom'un gerçek ruhu yanan o ateş, ama bunu asla bilmeyecek. Ateşi öldürüp üstüne ıslak küller döküyor, kendini bir mağaraya dönüştürüyor, soğuk bir zeminde oturup kemikleri kemirdiği bir mağara. Kadın kemikleri.

Ama Mollie onun ateşinden kurtulmuş bir köz. Özlüyorum Mollie'yi. Yeniden doğuya geçtiğimizde Pendleton'a gidip onu ve torunlarımı göreceğim. O gelmiyor. Ether'in dolaşıp durmasından hiçbir zaman hoşlanmadı. Koyduğun yerde kalanlardandır o. Bütün bu yer değiştirmelerin çocukları güvensiz yapacağını söylüyor. Bana kalırsa kendisi bunun sonucunda zarar görecek bir şekilde güvensiz olmadı. Asıl karşı çıkacak olan Eric, Mollie'nin Eric'i. Züppenin teki. Hapishane memuru. Ne iş ama. Her akşam, diğerlerinin kilitli kaldığı bir yerden çıkıp gitmek, bundan iyi gülle olur mu insanın ayağına bağlamak için? Yüzmeye kalksan anında batırır.

Ady nereden yüzerek geldi acaba? Derin bir yerlerden. Bir defasında Yunanlı olduğunu söylemişti, başka bir defasında Avustralya bandıralı bir gemide çalıştığını söylemişti, başka bir defasında Filipinlerde, başka hiçbir yerde hiç kimsenin konuşmadığı bir dilin konuşulduğu bir adada yaşadığını söylemişti, başka bir defasında denizde bir kanoda doğduğunu söylemişti. Hepsi de doğru olabilir. Olmayabilir de. Belki Archie'nin de denize gitmesi gerek. Deniz Kuvvetlerine, Sahil Korumaya filan girse. Ama olmaz, boğulur o.

Tad kendisinin asla boğulmayacağını biliyor. Ady'nin oğlu o, suda bile nefes alır. Tad nerelerdedir acaba. Bu da bir tür ağırlık, çocuğun nerede olduğunu bilmemek, hiç bitmediği için farkına varmaz olduğunuz bir tür ağrılı çekiş. Ama bazen sizi döndürür, bir de bakarsınız ki başka bir yöne dönük yüzünüz, bedeniniz bir böğürtlen dikenine takılmış, bir dip akıntısına yakalanmış gibi. Ayın sularda gelgit yapması gibi.

Sürekli Archie'yi düşünüyorum, Needless'i de düşünüyorum. Sook'a bakışını gördüğümden beri. Ne olduğunu da biliyorum, şu gördüğüm öbür rüya yüzünden işte. Archie'li rüyadan sonraki. Birşey gördüm rüyamda, elle tutulması zor, böyle upuzun bir kumsal var, evet, kumsala vurmuşum, kaybolmuşum, hareket de edemi-

yorum. Kurumak üzereyim ama suya dönemiyorum. Sonra kumsalın öbür ucundan birinin bana doğru geldiğini görüyorum. Kumdaki ayak izleri onun arkasında değil, önünde. Kendi ayak izine basıp ayağını kaldırdığında iz kayboluyor. Dümdüz bana doğru geliyor, biliyorum ki eğer bana ulaşırsa suya dönebileceğim ve herşey yoluna girecek. İyice yaklaştığında adamın o olduğunu görüyorum. Needless olduğunu. Garip bir rüya işte.

Archie denize çıksa boğulur. Toprak insanı o, babası gibi.

Sookie, bak Sookie Toby Walker'ın kızı. O da biliyor bunu. Bana o söyledi zaten, ben söylemedim. Sook burnunun dikine gider. Toby bunu biliyor mu bilmiyorum. Sanmıyorum. Gözlerini ve saçını benden almış Sook. Başka olasılıklar da vardı. Eğer sormazsa bir erkeğe anlatmanın doğru olmayacağını düşünmüşümdür hep. Toby sormadı, kendisi hakkında inandığı şeyler yüzünden. Hangi gece olduğunu biliyordum ama, Sook'un rahmime düştüğü anı. Denizde sıçrayan balık gibiydi içimdeki çocuk, nehir yukarı yüzen bir somon, kayaların ve çağlayanların üstünden sıçrayan, ışıldayan bir balık. Toby bana çocuk sahibi olamadığını söylemişti – "Doğmuş herhangi bir kadınla olmaz," demişti, hüzünlü bir bakışla. O gece, nereden geldiğini bana neredeyse anlatacaktı. Ben sormadım ama. Belki kendim hakkında inandığım şeyler yüzünden, yalnızca tek bir yaşamım olduğuna ve gizli yerlerde yürüme özgürlüğümün, hakkımın olmadığına inandığımdan.

Her neyse, farketmediğini söyledim ona, çünkü istersem düşünce gücüyle hamile kalabilirdim. Bilebildiğim kadarıyla tam da böyle oldu. Sookie'yi düşündüm ve o çıktı içimden, somon kadar kırmızı, hızlı ve ışıltılı. Dünyanın en güzel çocuğu, kızı, kadını o. Ne diye Ether'de kalmak istiyor ki? Emma gibi ihtiyar bir öğretmen olmak için mi? Benzin koymak, perma yapmak, dükkanı çekip çevirmek için mi? Kimle karşılaşacak ki burada?

Aslında tanrı biliyor. Ben epey birileriyle karşılaştım. Hoşuma gidiyor, diyor, sabah nerede uyanacağını bilmemek hoşuma gidiyor. Benim gibi o da. Yine de bir ağırlık var çeken, kuru bir özlem. Galiba çok fazla çocuğum oldu. Bir o yana dönüyorum, bir bu yana, kırk kurbu olan bir pusula gibi. Yine de sonunda hep aynı şekilde devam ediyorum. Arkamda kaybolan ayak izlerine uyduruyorum adımlarımı.

Dağdan aşağıya inen yol uzun. Ayaklarım acıyor.

Tobinye Walker

İnsan, zamanı bağlayan hayvandır derler. Bilemiyorum. Asıl zaman bizi bağlıyor, sınırlıyor. Bir yerden öbürüne gidiyoruz, ama bir zamandan diğerine ancak anılarda, niyette, rüya ve kehanetlerde gidebiliyoruz. Oysa zaman bizim içimizde yolculuk ediyor. Bizi bir yol olarak kullanıyor, hiç bitmeksizin hep aynı yönde devam eden bir yol. Bu otoyoldan çıkış yok.

Biz diyorum çünkü ben vatandaşlığa sonradan kabul edildim. Eskiden vatandaş falan değildim. Emma'nın kedisi için benim arka bahçem neyse, zaman da bir ara benim için oydu. Hiçbir çit, hiçbir sınır umurumda değildi. Ama durmak, yerleşmek, diğerlerine katılmak zorunda bırakıldım. Amerikalıyım. Aforoz edildim. Acıya geldim.

Ether benim yüzümden mi oradan oraya gidiyor, durduğu yerde durmuyor diye merak ettim açıkçası. Geçirdiğim kazanın bir sonucu olarak mı? Düz yürüme yetisini kaybettiğimde, bu yöreye böyle bir özellik mi verdim? Benim yolculuklarım sona ermiş olduğu için mi hareket etmeye başladı? Öyleyse bile bunun nasıl olduğunu anlamıyorum. Mantıklı, şık, ama yine de gerçekte böyle olduğunu sanmıyorum. Belki sorumluluklarımdan kaçıyorum, hepsi bu. Ama anımsayabildiğim kadarıyla Ether bir kasaba olduğu günden beri gerçek bir Amerikan kasabası olmuştur, bıraktığımız yerde durmayan bir kasaba. Orada yaşadığımız sırada bile, olduğunu sandığımız

yerde değildir. Kayıptır. Yerinde duramaz. Dağların öbür tarafında bir yerdedir, bir boyutta eksikliğini çektiği şeyi, başka bir boyutta kapatır. Sürekli hareket etmezse alışveriş merkezleri onu yakalayacak. Gitmesine kimse şaşırmıyor. Beyaz adam, kendi kendine yük oluyor. Yükünü koyacak bir yeri de yok. Kasabadan çıkması kolaydır, ama geri gelmek biraz hüner ister. Bıraktığın yere dönersin ve karşında yalnızca yeni alışveriş merkezinin park alanını ve balonlardan yapılmış sırıtan bir palyaço bulursun. Hepsi bu muymuş? Buna inanmasan daha iyi, yoksa başka hiçbir şeyin olmaz: asfalt, cüruf briketi, gülümseyen küçük bir çocuğun bulanık fotoğrafı. Çocuk, başka pek çok çocukla birlikte öldürülmüş. Hepsi bundan ibaret değil, eski bir onur var içinde bir yerlerde, ama nerede olduğunu bulmak zor, belki ancak kazara. Yalnız Roger Hiddenstone dönmek isterse dönebilir, eski Ford'uyla ya da ihtiyar atıyla, çünkü Roger'ın hiçbir şeyi yoktur, çölden ve hakikatli bir kalpten başka. Edna neredeyse, kalbi de orada. Edna'nın yaşadığı yerde.

Kehanette bulunabilirim artık. Starra ve Roger birbirlerinin yumuşak kollarındayken, biri on altı, diğeri altmış yaşındayken, Gracie ve Archie Hohovarlara giden yolda kamyonetin arkasındaki döşekte sevişip kamyonu sarsa sarsa parçaladığında, Ervin Muth ve Thomas Sunn "ashram"daki çiftçilerle sarhoş olup bütün gece dans ettiğinde, şarkı söylediğinde, ağladığında, Emma Bodely ve Pearl Amethyst kedilerle kristallerin arasında birbirlerinin parlak gözlerine baktığı zaman – işte o gece bakkal Needless sonunda Edna'ya gelecek. Edna ona çocuk değil, zevk verecek. Ether'in sokaklarındaysa portakal ağaçları çiçek açacak.

1995

Profesör Barry Pennywither soğuk, loş bir tavanarasında oturmuş, önündeki masaya bakıyordu, üstünde bir kitap ve bir parça ekmek duruyordu masanın. Ekmek onun akşam yemeğiydi, kitap da yaşamının yapıtı. İkisi de kuruydu: Dr. Pennywither iç çekti, sonra ürperdi. Eski apartmanın alt katlarındaki daireler oldukça sıktı ama kaloriferler, ne olursa olsun 1 Nisandan sonra yanmıyordu; bugün de 2 Nisandı ve dışarısı don yapmıştı. Dr. Pennywither kafasını biraz kaldırırsa pencereden, şafakta biraz belirsiz ama yırtarcasına yükselen, neredeyse dokunulacak kadar yakın olan Notre Dame de Paris'nin iki kare kulesini görebiliyordu: Onun oturduğu Saint-Louis Adası, Notre Dame'ın olduğu Ile de la Cité ardından çekilen küçük bir sal gibidir. Ama profesör kafasını kaldırmadı. Çok üşüyordu.

Kare kuleler karanlığa gömülmüştü. Dr. Pennywither da kasvete gömüldü. Kitabına neredeyse nefretle baktı. Ona Paris'te bir yıl kazandırmıştı kitap – ya yayınlarsın, ya da ölürsün demişti Dekan, o da yayınlamış ve bir yıllık ücretsiz izinle ödüllendirilmişti. Munson Koleji, öğretmeyen öğretmenlere para verebilecek durumda değildi. Böylece biriktirdiği iki kuruş parayla, bir öğrenci gibi tavanarasında yaşamak, Kütüphanede onbeşinci yüzyıl yazmaları okumak, kestane ağaçlarının bulvarlarda çiçek açmasını görmek için Paris'e gelmişti yeniden. Ama olmamıştı işte. Kırk yaşındaydı, yalnızlık dolu tavanaraları için fazla yaşlıydı. Don, yeni açan kestane çiçeklerini mahvedecekti. Yaptığı şeylerden de bıkkınlık gelmişti. Şair François Villon'un 1463'te gizemli bir şekilde ortadan kaybolmasıyla ilgili teorisi, şu Pennywither Teorisi, kimin umurundaydı ki? Kimsenin. Çünkü tüm zamanların en ünlü çocuk suçlusu zavallı Villon hakkındaki teorisi sonuçta yalnızca bir teoriydi ve aradaki beş yüz yıllık boşluğu aşıp kanıtlamak imkansızdı.

Hiçbir şey kanıtlanamazdı. Hem sonra, Villon'un Montfaucon darağacında ya da (Pennywither'ın düşündüğü gibi) İtalya'ya giderken bir Lyons kerhanesinde ölmüş olması neyi değiştirirdi ki? Kimsenin umurunda değildi işte. Başka hiç kimse Villon'u yeterince sevmiyordu; Dr. Pennywither'ı da kimse sevmiyordu; Dr. Pennywither bile. Neden sevsindi ki? Dökülen bir binanın ısınmayan çatı katında yine okunmaz bir kitap yazmakla uğraşan, geçimsiz, evlenmemiş, üç kuruşa çalışan bir ukala. "Hiç gerçekçi değilim," dedi yüksek sesle, yine iç geçirip ürpererek. Kalkıp yatağından battaniyeyi aldı, sarındı, o şekilde masada oturup bir Gauloise Bleue yakmaya çalıştı. Çakmağı çakmadı. Bir kez daha iç geçirdi, ayağa kalktı, kötü kokulu Fransız çakmak gazı kutusunu bulup getirdi, yeniden kozasına büründü, çakmağı doldurdu ve çaktı. Epeyce gaz dökülmüştü etrafa. Çakmak yandı, Dr. Pennywither da öyle – bileklerine kadar. "Kahretsin!" diye bağırdı, parmaklarından mavi alevler sıçrıyordu, kollarını çılgınca sallayarak, "Kahretsin!" diye bağırıp kadere lanet okuyarak ayağa fırladı. Hiçbir şey yolunda gitmiyordu, hiç gitmiyordu. Ne anlamı vardı ki? O sırada 2 Nisan 1961 gecesiydi, saat 8:12'ydi.

Yüksek ve soğuk bir odada bir adam, iki büklüm olmuş, masada oturuyordu. Arkasındaki pencereden, Notre Dame'ın iki kare kulesinin, bahardaki bu kuşluk vaktinde yükseldiği görülebiliyordu. Önündeki masanın üstünde bir topak peynir ve kocaman, demir kilitli, elle yazılmış bir kitap duruyordu. Kitabın adı (Latince) *Ateş Elementinin Diğer Üç Elemente Üstünlüğü Üzerine*'ydi. Yazarı kitaba neredeyse nefretle baktı. Biraz ötede, küçük bir sac ocakta ufak bir imbik kaynıyordu. Jehan Lenoir arada sırada, mekanik hareketlerle iskemlesini ateşe birkaç santim yaklaştırıyordu ısınmak için, ama aklı daha derin sorunlardaydı. "Kahretsin!" dedi sonunda (Geç Dönem Ortaçağ Fransızcasıyla), kitabın kapağını

hızla kapattı ve ayağa kalktı. Ya teorisi yanlış idiyse? En üstün element suysa? Böyle şeyler nasıl kanıtlanırdı? Tek bir olgu hakkında emin olmayı, kesinlikle emin olmayı sağlayacak bir yol -bir yöntem- olmalıydı! Ama her olgu başka olgulara bağlanıyordu, devasa bir düğümdü bu, Otoriteler de birbirleriyle çelişiyordu, ayrıca hiç kimse, Sorbonne'daki zavallı ukalalar bile okumayacaktı kitabını. Küfür kokusu alıyorlardı. Ne anlamı vardı ki? Yoksulluk ve yalnızlık içinde geçirdiği bu yaşam; hiçbir şey öğrenmemiş, yalnızca tahminlerde bulunmuş ve akıl yürütmüşken, ne işe yaramıştı? Öfke içinde tavanarasında bir aşağı bir yukarı dolandı, sonra durdu. "Pekala!" dedi Kadere. "Çok güzel! Bana hiçbir şey vermedin, o yüzden ben de istediğimi alacağım!" Odanın çoğunu kaplayan kitap yığınlarından birine doğru gitti, en alttaki ciltlerden birini hışımla çekti (ve bunu yaparken kitabın cildini çizdi, üstteki folyolar devrilince de elinin kemiklerini incitti), masanın üstüne fırlattı ve bir sayfasını incelemeye başladı. Ardından, yine başkaldırının katı ve soğuk bakışıyla birşeyler hazırlamaya başladı, kükürt, gümüş, tebeşir... Oda tozlu ve kirliydi, ama küçük tezgahı düzenliydi, herşey kolayca bulabileceği bir yerdeydi. Kısa bir süre sonra hazırdı. Duraksadı. "Bu çok saçma," diye söylendi, pencereden karanlığa bakarak; iki kare kulenin yerini şimdi ancak tahmin edilebilirdi. Aşağıdan, saat başını duyuran bir bekçi geçti, soğuk ve açık bir gecenin saat sekizi. Öyle bir durgunluk vardı ki Seine'in şıpırtısını duyabiliyordu. Omuz silkti, suratını buruşturdu, tebeşiri eline alıp masasının yanına, yere, düzgün bir pentagram çizdi, sonra kitabı alıp tane tane, ama biraz da utanarak okumaya başladı: "Haere, haere, audi me..." Uzun bir büyüydü bu, çoğu da saçmalıktı. Sesi düştü. Sıkkınlık ve utanç içinde öylece durdu. Son sözcükleri acele acele okudu, kitabı kapattı ve gerileyip kapıya dayandı, pentagramın içinde duran, yalnızca salladığı kızgın pençelerin mavi ışıltısıyla aydınlanan devasa, biçim-

siz şeye bakıyordu, şaşkınlıktan bir karış açılmıştı ağzı.

Barry Pennywither sonunda kendine hakim oldu ve ellerini, sarındığı battaniyenin kıvrımlarına sokarak ateşi söndürdü. Kendini yakmamıştı ama kafası bozuktu, yeniden oturdu. Kitabına baktı. Sonra kitabına bakakaldı. Villon'un Son Yılları: *Olasılıkların İncelenmesi* adını taşıyan ince ve gri kitap değildi bu artık. Kalın ve kahverengiydi, adı da *Incantatoria Magna*'ydı. Onun masasında mı? 1407 tarihli, mevcut zedelenmemiş tek kopyası Milan'daki Ambrosian Kütüphanesinde olan, paha biçilemez bir yazma. Yavaşça etrafına bakındı. Ağzı yavaşça açıldı. Bir ocak, bir simyager tezgahı, iki-üç düzine inanılmaz deri ciltli kitap, pencere, kapı çarptı gözüne. Kendi penceresi, kendi kapısı. Ama küçük, siyah ve biçimsiz bir yaratık kapının önüne çömelmiş, kuru bir hırıltı çıkarıyordu.

Barry Pennywither pek cesur değildi, ama mantıklı
52 bir adamdı. Aklını kaybettiğini düşünüyordu, o yüzden de oldukça sakin bir sesle, "Siz Şeytan mısınız?" diye sordu.

Yaratık ürperdi ve hırıldadı.

Profesör, görülmeyen Notre Dame'a bir bakış fırlatıp, denemek için haç çıkardı. Bunu gören yaratık seğirdi; irkilme değil, seğirme. Sonra zayıf bir sesle, ama kusursuz bir İngilizceyle -hayır, kusursuz bir Fransızcayla- hayır, epeyce garip bir Fransızcayla, "Mais vous estes de Dieu," dedi.

Barry ayağa kalkıp yaratığa daha dikkatle baktı. "Kimsiniz siz?" diye sordu sert bir şekilde, yaratık başını kaldırdı, yüzü bayağı bir insan yüzüne benziyordu, uysal bir sesle yanıtladı, "Jehan Lenoir."

"Odamda ne işiniz var?"

Bir sessizlik oldu. Lenoir dizlerinin üzerindeyken doğrulup ayağa kalktı, boyu tam tamına 1.68'di. "Burası benim odam," dedi sonunda, çok nazik bir şekilde.

Barry etraftaki kitaplara ve imbiklere baktı. Bir sessizlik daha. "Peki ben buraya nasıl geldim?"

"Sizi ben getirttim."

"Siz doktor musunuz?"

Lenoir gururla kafasını salladı. Bütün havası değişmişti. "Evet, ben doktorum," dedi. "Evet, sizi buraya ben getirttim. Eğer Doğa bana bilgi vermezse, ben Doğanın kendisini fethederim, mucizeler gerçekleştiririm! Bilimin yüzünü Şeytan görsün öyleyse. Bana budala diyorlar, heretik diyorlar, Tanrı adına, ben çok daha kötüsüyüm! Sihirbazım, karabüyücüyüm. Kara Jehan'ım ben! Büyü işe yarıyor, öyle mi? Öyleyse bilim, boşa zaman harcamaktır. Hah!" dedi, ama pek de zafer kazanmışa benzemiyordu. "Keşke işe yaramasaydı," dedi daha alçak bir sesle, folyoların arasında bir aşağı bir yukarı yürüyerek.

"Bence de," dedi konuğu.

"Siz kimsiniz?" Lenoir meydan okurcasına baktı Barry'ye, her ne kadar boyları arasında neredeyse otuz santimlik bir fark vardıysa da.

"Barry A. Pennywither, Munson College, Indiana'da Fransızca profesörüyüm, Paris'e izinli geldim, Geç Dönem Ortaçağ Fra–" Durdu. Lenoir'ın nasıl bir aksanı olduğunun yeni farkına varmıştı. "Hangi yıldayız? Hangi yüzyıl? Lütfen, Dr. Lenoir–" Karşısındaki Fransızın kafası karışmış gibiydi. Sözcüklerin anlamları da, söyleniş biçimleri de değişiyor zamanla. "Bu ülkeyi kim yönetiyor?" diye bağırdı Barry.

Lenoir omuz silkti, tipik bir Fransız omuz silkişiydi bu (bazı şeylerse hiç değişmiyor), "Louis kral," dedi. "On birinci Louis. Pis ihtiyar örümcek."

Bir süre tahta kızılderililer gibi öylece durup birbirlerini süzdüler. İlk konuşan Lenoir oldu. "Yani siz insansınız?"

"Evet. Bakın Lenoir, sanırım siz -şu büyü- biraz yüzünüze gözünüze bulaştırdınız galiba."

"Öyle gözüküyor," dedi simyager. "Fransız mısınız?"

"Hayır."

"İngiliz misin?" diye parladı Lenoir. "İğrenç bir allahın belası mısın yoksa?"

"Hayır. Hayır. Ben Amerikalıyım. Şeyden, ee, sizin geleceğinizden geliyorum. Milattan sonra yirminci yüzyıldan." Barry kızardı. Söyledikleri kulağa aptalca geliyordu ve o alçakgönüllü bir adamdı. Ama bunun bir yanılsama olmadığını biliyordu. İçinde bulunduğu oda, kendi odası, yeniydi. Beş yüzyıllık değildi. Tozlu, ama yeni. Dizinin dibindeki *Albertus Magnus* nüshası da yeniydi, yumuşak, diri bir buzağı derisiyle kaplanmıştı, yaldızlı yazıları parlıyordu. Lenoir da bir kostüm değil, siyah cüppesini giymişti, belli ki kendi evindeydi.

"Lütfen oturun efendim," diyordu Lenoir. Yoksul bilginlerin ince ama dalgın nezaketiyle, "Yolculuk sizi yordu mu? Eğer benimle paylaşma onurunu bahşederseniz, biraz peynir ve ekmeğim var," diye ekledi.

Sofrada oturmuş, peynir-ekmek yiyorlardı. Lenoir neden kara büyü yapmaya kalkıştığını açıklamaya çalıştı önce. "Burama kadar gelmişti," dedi. "Burama kadar! Yirmi yaşımdan beri yapayalnız, köle gibi çalışıyorum, ne için? Bilgi için. Doğanın sırlarından bazılarını öğrenebilmek için. Öğrenilemiyor." Bıçağını masaya saplayınca Barry sıçradı, Lenoir zayıf, küçük bir adamdı, ama belli ki tutkuluydu. Biraz solgun ve ince, ama zarif bir yüzü vardı: akıllı, tetikte, canlı. Barry, 1953'e kadar gazetelerde resmini gördüğü, ünlü bir atom fizikçisinin yüzünü anımsadı. Nedense bu benzerlik "Bazıları öğrenilebiliyor Lenoir," dedirtti ona, "biz epey birşeyler öğrendik, birtakım konular..."

"Ne?" diye sordu simyager, kuşkucu ama meraklı.

"Açıkçası, ben bilimadamı değilim–"

"Altın yapabiliyor musunuz?" Sorarken sırıtıyordu.

"Hayır, sanmıyorum, ama elmas yapabiliyorlar."

"Nasıl?"

"Karbon -kömür yani- yüksek ısı ve basınç altında tutarak, bildiğim kadarıyla. Kömür ve elmas aslında karbon, biliyorsunuz, aynı element."

"Element mi?"

"Dediğim gibi ben bilim–"

"En üstün element hangisi?" diye bağırdı Lenoir, gözleri alev alevdi, bıçağı sıkı sıkı tutuyordu.

"Yaklaşık yüz element var," dedi Barry soğuk bir sesle, tedirginliğini gizleyerek. İki saatin sonunda, Barry'den üniversitenin ilk yılında öğrendiği kimyadan aklında kalanların her damlasını emdikten sonra Lenoir gecenin içinde kayboldu ve kısa bir süre sonra elinde bir şişeyle yeniden belirdi. "Yüce efendim," diye haykırdı, "size yalnızca peynir ve ekmek ikram ettiğimi düşününce!" Hoş bir burgundy'ydi, 1477 mahsulü, iyi bir yıl. Birlikte birer kadeh içtikten sonra Lenoir, "Size borcumu bir şekilde ödeyebilirsem..." dedi.

"Evet. François Villon diye bir şairin adını duydunuz mu?"

"Duydum," dedi Lenoir biraz şaşkınlıkla, "ama yalnızca Fransızca zırvalar yazdı, Latince değil."

"Ne zaman ya da nasıl öldüğünü biliyor musunuz?"

"Aa, evet; kendisi gibi bir grup çapulcuyla burada, Montfaucon'da asıldı, '64 ya da '65'te. Neden?"

İki saat sonra şişe kurumuştu, boğazları da öyle; bekçi soğuk ve açık bir sabahın saat üçünü duyurmuştu. "Jehan, çok yoruldum," dedi Barry, "beni geri göndersen iyi olacak." Simyager tartışamayacak kadar nazik, minnettar ve belki de yorgundu. Barry gergin bir şekilde pentagramın içine girdi: Gauloise Bleue içen, kahverengi bir battaniyeye sarınmış uzun, kemik torbası bir adam. "Adieu," dedi Lenoir üzgün üzgün. "Au revoir," diye yanıtladı Barry. Lenoir büyüyü tersten okumaya başladı. Mum titredi, sesi yumuşadı. "Me audi, haere, haere," dedi, iç çekti, başını kaldırıp baktı. Pentagram boştu.

Mum yine titredi. "Ama çok az şey öğrendim!" diye bağırdı Lenoir boş odada. "Üstelik böyle bir dost -gerçek bir dost-" Barry'nin ona bıraktığı sigaralardan birini içti – tütünü hemen sevmişti. Masasında oturup bir-iki saat uyudu. Uyandığında biraz düşündü, mumu yeniden yaktı, öteki sigarayı içti, sonra da *Incantatoria*'yı açıp yüksek sesle okumaya başladı: "Haere, haere..."

"Tanrıya şükür," dedi Barry, çabucak pentagramdan çıkıp Lenoir'ın eline sarılarak. "Dinle, oraya geri döndüm – bu oda, bu odaya Jehan! Ama eskiydi, korkunç eski ve boş -sen yoktun- Tanrım, diye düşündüm, ne yaptım ben? Oraya, ona geri dönebilmek için ruhumu verirdim – öğrendiklerim ne işime yarayacak? Kim inanır? Nasıl kanıtlarım? Hem zaten kime anlatabilirim ki? Kimin umrunda? Uyuyamadım, bir saat oturup ağladım–"

"Kalacak mısın?"

"Evet. Bak ne getirdim – beni yeniden çağırırsın diye." Sekiz paket Gauloise, birkaç kitap ve altın bir saat çıkarttı sessizce. "İyi bir paraya okutabiliriz," diye açıkladı, "kağıt Frankların pek işe yaramayacağını biliyordum."

Basılı kitapları görünce Lenoir'ın gözleri merakla parladı, ama yerinden kıpırdamadı. "Dostum," dedi, "ruhumu satardım dedin ya... ben de satardım. Ama satmadık. Nasıl oldu bu iş? Yani ikimiz de insanız. Ortada Şeytan yok. Kanla imzalanmış anlaşmalar yok. Bu odada yaşamış iki adam..."

"Bilmiyorum," dedi Barry. "Bunu sonra düşünürüz. Seninle kalabilir miyim Jehan?"

"Burasını evin say," dedi Lenoir, zarif bir hareketle odayı, kitapları, imbikleri, sönmeye yüz tutmuş mumu gösterdi. Pencereden Notre Dame'ın iki büyük kulesi gözüküyordu, gri üstüne gri. 3 Nisan, şafak vakti.

Kahvaltıdan (ekmek kırıntıları ve peynir kabukları)

sonra çıkıp güney kulesine tırmandılar. Katedral her zamanki gibi görünüyordu, 1961'dekine kıyasla daha temizdi yalnızca, ama manzara Barry için gerçek bir şok oldu. Ufak bir şehre bakıyordu. Evlerle kaplı iki küçük ada; sağ kıyıda surların içinde sıkışmış başka bazı evler; sol kıyıdaysa kolejin etrafında kıvrılan birkaç sokak; hepsi buydu. Güvercinler, gargoylların arasında, güneşin ısıttığı taşın üstünde gurulduyordu. Bu manzarayı daha önce de görmüş olan Lenoir, alçak duvarın üzerine (Romen rakamlarıyla) o günün tarihini kazıyordu. "Hadi kutlayalım" dedi. "Şehir dışına çıkalım. İki yıldır yapmadım bunu. Ta şuraya gidelim–" üzerinde zar zor birkaç kulübeyle bir yeldeğirmeninin seçilebildiği, sisli, yeşil bir tepeyi gösterdi – "Montmartre'a, ha? İyi meyhaneler varmış diye duydum."

Yaşamları kısa sürede kolay bir düzene oturdu. İlk başta kalabalık sokaklar Barry'yi biraz huzursuz ediyordu, ama Lenoir'ın dökümlü siyah cüppesiyle yabancı olduğu fark edilmiyordu, yalnızca uzun boyu göze batıyordu. Herhalde onbeşinci yüzyıl Fransa'sının en uzun adamıydı. Yaşam standartları düşüktü, bitlenmek kaçınılmazdı, ama Barry hiçbir zaman rahatına düşkün olmamıştı; gerçekten özlediği tek şey sabah kahvesiydi. Bir yatakla bir ustura aldıktan -Barry traş bıçağını getirmeyi unutmuştu- ve Barry'yi Lenoir'ın Auvergne'den gelen Messieur Barrie adındaki kuzeni olarak ev sahibiyle tanıştırdıktan sonra, evde kalma işlemleri tamamlanmıştı. Barry'nin saati müthiş bir fiyata, dört altına satıldı, bu para onlara bir yıl yeterdi. Saati Illyria'dan gelme yepyeni bir sanat şaheseri olarak, saray mabeyncilerinden birine sattılar; saatin alıcısı, krala vermek için güzel bir hediye arıyordu, arkadaki yazıya -Hamilton Bros., New Haven, 1881- bakıp bilgiç bir edayla kafasını salladı. Neyazık ki hediyeyi veremeden, Kral Louis'nin Tours'da yaramaz saray mensupları için yaptırdığı kafeslerden birine kapatıldı; saat hala odada, Plessis yıkıntılarının ara-

sındaki bir tuğlanın altında olabilir, ama bu durum iki araştırmacıyı etkilemedi. Sabahları Bastille'i ve kiliseleri geziyorlar ya da Barry'nin ilgilendiği daha az önemli şairlerden bazılarını ziyaret ediyorlardı; yemekten sonra elektrik, atom teorisi, fizyoloji ve Lenoir'ın ilgilendiği diğer konular hakkında tartışıyorlar, genellikle başarısızlıkla sonuçlanan küçük kimya ve anatomi deneyleri yapıyorlardı; akşam yemeğinden sonraysa yalnızca konuşuyorlardı. Bitmek bilmeyen, rahat, yüzyılları kapsayan ama hep buraya, penceresi bir bahar gecesine açılan bu loş odaya, dostluklarına dönen konuşmalar. İki haftanın sonunda sanki bütün yaşamları boyunca birbirlerini tanıyormuş gibiydiler. Tümüyle mutluydular. Birbirlerinden öğrendikleri şeylerin hiçbir işlerine yaramayacağını biliyorlardı. 1961'de Barry eski Paris hakkındaki bilgisini, 1482'de Lenoir bilimsel yöntemin geçerliliğini nasıl kanıtlayabilirdi? Bu onları rahatsız etmiyordu. Hiçbir zaman dinlenilmeyi beklememişlerdi. Öğrenmek istemişlerdi yalnızca.

Yaşamlarında ilk kez mutluydular; hatta öyle mutluydular ki bilgiye duyulan açlık adına daha önce bastırılmış başka bazı açlıklar su yüzüne çıkmaya başladı. "Sanırım," dedi Barry bir akşam masada otururlarken, "evlilik konusunu pek düşünmedin."

"Açıkçası, hayır," dedi dostu, kuşkuyla. "Yani, ben pek önemli bir insan değilim... ve bu iş bana çok uzak gelmiştir hep..."

"Çok da pahalı. Ayrıca benim zamanımda, kendine saygısı olan hiçbir kadın, benim sürdüğüm yaşamı paylaşmak istemezdi. Amerikan kadınları sinir bozucu derecede kendine hakim, becerikli, muhteşem, ürkütücü yaratıklardır..."

"Buradaki kadınlarsa ufak ve kara, böcek gibi, dişleri de bozuk," diye yakındı Lenoir. Kadınlar hakkında başka birşey konuşmadılar o gece. Ama ertesi gece konuştular; bir sonrakinde de; ondan sonraki gece, komik

bir kurbağanın merkezi sinir sisteminin başarılı geçen teşrihini kutlarken iki şişe Montrache '74 içip kafayı buldular. "Hadi bir kadın çağıralım Jehan," dedi Barry şehvet dolu bir bas tonuyla ve bir gargoyl gibi sırıtarak.

"Ya bu sefer bir cin gelirse?"

"Arada çok fark var mı?"

Çılgınca gülüştüler ve bir pentagram çizdiler. "Haere, haere," diye başladı Lenoir; hıçkırık tutunca görevi Barry devraldı. Son sözcükleri okudu. Soğuk, bataklık kokulu bir hava esti ve pentagramın içinde, uzun siyah saçlı, çırılçıplak, çığlıklar atan, gözleri faltaşı gibi açılmış bir varlık belirdi.

"Kadın bu, aman Tanrım," dedi Barry.

"Öyle mi?"

Öyleydi. "Al şu pelerini," dedi Barry, çünkü zavallı şey titremeye başlamıştı. Pelerini omuzlarına koydu. Kadın mekanik bir şekilde pelerine sarındı. "Gratias ago, domine," diye mırıldandı.

"Latince!" dive haykırdı Lenoir. "Latince konuşan bir kadın mı?" Onun bu şoktan çıkması, Bota'nın kendi şokundan çıkmasından daha uzun sürdü. Lutetia adlı çamurlu ada kentinin daha küçük olan adasında oturan Kuzey Galya Vali Muavininin evindeki kölelerden biriydi anlaşılan. Latinceyi ağır bir Kelt aksanıyla konuşuyordu ve geldiği zamanda Roma imparatorunun kim olduğunu bile bilmiyordu. Tam bir barbar, dedi Lenoir, küçümsemeyle. Doğruydu, saçları karışmış, beyaz tenli, parlak gri gözlü, cahil, ağzını bıçak açmayan, boynu bükük bir barbardı bu. Deliksiz bir uykudan uyandırılmıştı. Onu düş görmediğine ikna ettiklerinde, bunun herşeye kadir yabancı efendisi vali muavininin bir numarası olduğunu varsaydı anlaşılan ve başka soru sormadan durumu kabullendi. "Size mi hizmet edeceğim efendim?" diye sordu – korkuyla ama surat asmadan, bir ona, bir öbürüne bakarak.

"Bana değil," diye homurdandı Lenoir, Barry'ye dö-

nüp Fransızca "Hadi, işine bak; ben yüklükte uyurum," diye ekledi ve çıktı.

Bota Barry'ye baktı başını kaldırıp; hiçbir Galyalı böyle muhteşem bir uzunlukta olamazdı, Romalıların arasında bile pek az çıkardı böylesi; ne Galyalılar, ne de Romalılar böyle tatlı konuşurdu. "Kandiliniz (aslında bir mumdu bu, ama hiç mum görmemişti) bitmek üzere," dedi. "Söndürmemi ister misiniz?"

Fazladan iki sol karşılığında ev sahibi, yüklüğü bir yıl boyunca ikinci bir yatak odası olarak kullanmalarına izin verdi, böylece Lenoir yeniden tavanarasının büyük odasında yalnız başına uyumaya başladı. Dostunun cennetini düşünceli ama kıskanç olmayan bir ilgiyle izliyordu. Profesörle köle kız birbirlerini büyük bir zevk ve yumuşaklıkla seviyordu. Onların mutluluğu, koruyucu sevinç dalgaları halinde Lenoir'ı sarıyordu. Bota'nın acımasız bir yaşamı olmuştu, hep kadın olarak görülmüş, ama asla insan yerine konmamıştı. Bir hafta gibi kısa bir süre içinde çiçek açtı, canlandı, uysal çekinikliğinin altındaki neşeli, zeki doğası ortaya çıktı. Lenoir, Barry'nin onu bir gece, "Bayağı bir Parisli haline geliyorsun," diye suçladığını duymuştu (tavanarası duvarları inceydi). "Hep kendini savunmak zorunda olmamanın, hep korkmamanın, hep yalnız olmamanın benim için ne demek olduğunu bilseydin..." diye yanıtlamıştı Bota.

Lenoir yatağında oturuyordu, düşüncelere dalmıştı. Geceyarısına doğru, herşey sessizleştiğinde, kalkıp hiç gürültü yapmadan kükürt ve gümüş tutamlarını hazırladı, pentagramı çizdi, kitabı açtı. Çok yumuşak bir sesle büyüyü okudu. Yüzünde korku vardı.

Pentagramda küçük, beyaz bir köpek belirdi. Önce gerileyip kuyruğunu kıstırdı, sonra çekinerek öne geldi, Lenoir'ın ellerini kokladı, nemli gözlerle ona baktı ve yumuşak, yalvarır bir inilti çıkarttı. Kayıp bir köpek yavrusu... Lenoir onu okşadı. Köpek ellerini yaladı, üstüne

sıçradı, rahatlamış, sevinçten çılgına dönmüştü. Beyaz deri tasmasındaki gümüş künyeye "Jolie. Dupont, 36 rue de Seine, Paris VIe" yazısı işlenmişti.

Jolie bir ekmek kırıntısını kemirdikten sonra Lenoir'ın iskemlesinin altında uyudu. Simyager de kitabı yeniden açıp yine yumuşak bir sesle, ama bu kez utanmaksızın, korkmaksızın, ne olacağını bilerek okudu.

Sabahleyin yüklük -yatak odası- balayı odasından çıkan Barry, koridorda durakladı. Lenoir yatakta oturmuş, beyaz bir köpeği okşuyordu; yatağın ayak ucunda oturan, gümüşler giymiş, uzun boylu, kırmızı saçlı bir kadınla derin bir muhabbete dalmıştı. Köpek yavrusu havladı. Lenoir "Günaydın!" dedi. Kadın hayretle gülümsedi.

"Aman Tanrım," dedi Barry kendi kendine (İngilizce). Sonra da "Günaydın. Neredensiniz?" dedi. Düşük dozda bir Rita Hayworth benzerliği vardı – belki Hayworth ve Mona Lisa karışımı?

"Altair'den, yedi bin yıl sonrasından," dedi kadın, daha da hayretle gülümseyerek. Fransızca aksanı, futbol bursuyla üniversiteye girmiş bir birinci sınıf öğrencisinin aksanından daha kötüydü. "Ben arkeoloğum. Paris III'ün harabelerini kazıyordum. Bu dili bu kadar kötü konuştuğum için özür dilerim; yalnızca yazmalardan biliyoruz tabii."

"Altair'den mi? Yıldızdan mı? Ama siz insansınız -sanırım-"

"Gezegenimiz Dünya'dan gelenler tarafından dört bin yıl önce kolonileştirildi – yani bundan üç bin yıl sonra." Büyük bir hayretle güldü ve Lenoir'a baktı. "Jehan bana açıkladı, ama hala kafam karışıyor."

"Bunu yeniden denemek çok tehlikeliydi Jehan!" diye onu suçladı Barry. "Çok şanslıydık, biliyorsun."

"Hayır," dedi Fransız. "Şans değildi."

"Ama sonuçta kara büyüyle oynuyorsun -Dinleyin- Adınızı bilmiyorum madam."

"Kislk," dedi kadın.

"Dinleyin Kislk," dedi Barry hiç sektirmeden, "biliminiz korkunç ilerlemiş olmalı – büyü diye birşey var mı? Bizim görünürde yaptığımız gibi, doğa kanunları ihlal edilebilir mi?"

"Doğrulanmış bir büyü vakasını ne gördüm, ne de duydum."

"Öyleyse neler oluyor?" diye gürledi Barry. "Neden o aptal büyü Jehan ve bizim için işe yanyor ve burada, başka yerde değil, başkası için değil, yazılı tarihin beş -hayır sekiz- hayır onbeş bin yılını kapsayacak şekilde? Neden? Hem bu allahın cezası köpek de nereden çıktı?"

"Kaybolmuştu," dedi Lenoir, yüzü çok ciddiydi. "Bu evin yakınlarında bir yerde, Ile Saint-Louis'de."

"Ben de kap kacak parçalarını düzenliyordum," dedi Kislk, o da ciddiydi, "Ada 2, Pafta 4, Bölüm D'deki bir yerleşim alanında. Çok güzel bir bahar günüydü ve nefret ediyordum. İğreniyordum. Hem günden, hem işten, hem de etrafımdaki insanlardan". Karakuru, küçük simyagere yeniden baktı, uzun, sessiz bir bakış. "Dün gece Jehan'a anlatmaya çalıştım. Irkımızı geliştirdik sizin anlayacağınız. Hepimiz çok uzun, sağlıklı ve güzeliz. Dişlerimizde dolgu yok. Erken dönem Amerika'dan kalma bütün kafataslarında dolgu var... Bazılarımız kahverengi, bazılarımız beyaz, bazılarımızsa altın tenli. Ama hepsi güzel ve sağlıklı, iyi uyum sağlamış, saldırgan ve başarılı. Mesleklerimiz ve başarı derecemiz bizim için Devlet Okulöncesi Evleri tarafından önceden belirleniyor. Ama arada sırada genetik bir hata yapılabiliyor. Ben, örneğin. Arkeolog olarak yetiştirildim çünkü öğretmenler insanlardan, yaşayan insanlardan aslında hoşlanmadığımı gördü. İnsanlar sıkıyordu beni. Hepsi dışardan bakınca bana benziyor, ama hepsinin içi bana yabancı. Herşey birbirine benziyorsa, evin neresidir?... Ama şimdi yetersiz ısıtmalı, sağlık koşullarına uygun olmayan bir oda

görmüş bulunuyorum. Yıkılmamış bir katedral gördüm. Benden kısa boylu, dişleri bozuk ve tepesi hemen atan bir adamla karşılaştım. Burası benim evim işte, kendim olabileceğim bir yerdeyim, yalnız değilim artık!"

"Yalnız," dedi Lenoir Barry'ye, yumuşak bir sesle. "Yalnızlık, ha? Büyü bu yalnızlık, yalnızlık daha güçlü... Gerçekten de pek garip değil bence."

Bota kapıdan bakıyordu, siyah saç yumaklarının arasından kızarmış yüzü gözüküyordu. Utangaç bir edayla gülümsedi ve yeni gelene Latince, nazik bir günaydın dedi.

"Kislk Latince bilmiyor," dedi Lenoir büyük bir zevkle. "Bota'ya Fransızca öğretmemiz gerek. Hem zaten Fransızca aşkın dilidir, değil mi? Hadi yürüyün, çıkıp biraz ekmek alalım. Acıktım."

Kislk gümüş giysisini, çok işe yarayan kimliksiz pelerinin altına sakladı, Lenoir güvelerin yediği siyah cüppeyi aldı üzerine. Bota saçlarını taradı; Barry düşünceli bir şekilde boynundaki bir bit ısırığını kaşıyordu. Sonra kahvaltı için birşeyler almaya çıktılar. Önden simyagerle yıldız gezgini arkeolog gitti, Fransızca konuşarak; arkalarından Latince konuşarak Galyalı köleyle Indiana'lı profesör yürüyordu el ele. Dar sokaklar kalaba-lıktı, güneşte apaydınlıktılar. Üzerlerinde Notre Dame'ın iki kare kulesi gökyüzüne doğru yükseliyordu. Yanlarında Seine küçük dalgalarla akıyordu. Paris'te Nisan ayıydı, ırmağın kıyısındaki kestane ağaçları çiçek açmıştı.

1962